

Ба 239 834

Браты М. і Г. Гарэцкія.

МАСКОВСКА-БЕЛАРУСКІ СЛОУНІК.

ВЫДАЊНЕ II.

(З напраўкамі і вялікімі дадаткамі).

Выдавецтва У. Знамяроўскага.

Вільня _____ 1921 г.

Копэр. друкарня „ДРУБ“ Вострабрамская 5

Браты М. і Г. Гарэцкія.

3 прадмовы да I выдання.

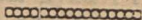
МАСКОЎСКА - БЕЛАРУСКІ СЛОЎНІК.

ВЫДАНЬНЕ II.

(З папраўкамі і вялікімі дадаткамі).

438862
239834

Бел. гідэа
1921

Дзяржаўная
бібліятэка БССР
імя У. І. Леніна

Вільня 1920 г.

0002. E. 0. 0. 01

Борис М. Л. Таганов

ИЗДАТЕЛЬСТВО - РЕДАКЦИЯ - КОМПЬЮТЕР

БЕЛАРУСЬ

(Господарство і культура Беларусі)

—————

Wydawnictwo U. Znamierouskaha.

11 0. 0 3. 2010

З прадмовы да I выдання.

Прыраджоная пашана і любоў да роднае мовы, з якой, як тых выдатных у славеснасьці кніжнай старадаўных беларусаў, так і цяпер нас, невялічкіх, „бог на сьвет пусьціў“, вымагала, каб кожнае славечка хатняе ўсмакавалі дый уцямілі як мае быць і выпісалі-бы на паперы дабрачынна.

Але завірушнае жыцьцё, агульнае, сусьветнае разбурэньне нашага часу, на-сунуўшы быццам злая, пяруністая хмара, нішчыць патрэбы духа і гняпець дбаньнем аб кавалак хлеба; а праз недахват часу і брак грошы — не даець магчымасьці выкладаць і друкаваць кніжкі.

Зьнібеець сэрца за розныя падзеі і да працы гукаець, бо ўсякая наша бава і маруда надаюць сораму ад іншых народаў і нясуць кару — скананьне мовы бацькаўскае, ці, казаў той, душы беларускае; хаця-ж уціскі нязьлічоныя мы вытрывалі, і ўжо здавалася, што й сонца ў ваконца бліснула.

„Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб ня ўмерлі!“ — загадаў наш пясняр, нябожчык Мацей Бурачок (1840—1900).

Дзеля таго і мы па свайму проста-му разуменьню, ня маючы адукацыі філёлёгічнай, для якой на Беларусі аджа унівэрсітэту няма, адно — слухаючы свайго вуха і не зважаючы надта на тое, ці хто хваліць, ці хто ганіць будзе, — выкладалі жменю цікавейшых слоў, к патрэбе і на добрае ўжываньне малым адраджоным братом, што памаскоўску чытаць-пісаць умеюць, а пабеларуску няцца хочунь.

М. і Г. Г.

Смаленск,
31 красавіка 1918 г.

Прадмова да II выданьня.

Гэты невялічкі зборнік слоў спадзяецца на знаёмства чытаньніка з важнейшымі асаблівасьцямі беларускае мовы. Дзеля таго ён не зьмяшчаець слоў, што ў сваіх асновах зусім ці надта падобныя ў абедзьвюх мовах і што маюць розьніцу толькі ў склонах ці ў спражэньнях. Ня зьмешчаны ў ім таксама словы для аб-

стракцыйных разуменьняў, узятыя ў маскоўскую літэратуру з агульна эўропэйскага ўжываньня, бо найчасцей яны ёсьць і ў беларускай мове, толькі вымаўляюцца на свой лад.

Слоўнічак ня толькі падказуець беларускае слова прызвычайным да маскоўшчыны: ён, апрача гэтага, спатрэбіцца так-му беларусу, каторы чытаець памаскоўску, ды ня кожнае слова так добра разумеець, як пасвойму.

М. і Г. Г.

ад — пекла

адскі — п'яцельны

аз (славянскі) — я

азірт Вільня, азіртны

11 жніўня 1920 г. уна, рызыкунчы

азбука — азбэзда, азбука, лемантар

азка — сярмяга

азог — бусел, буюліч

актриса — акторка

алматы — прагнуць

алмаз — прыскачы

алмаз — дыямант

алчасьць — праганітасьць

алый — румяны, чырвоны

алюватэ — аллюваўны зьм. як, лавэватэ

амбар — кляць, сьвітан, магчымы

амбарнік — магазыннык

амвоц — амвоц

ам — ам

ангел — анёл, анёл

анекдот — амадот, жарт

антыгэтыя — антыгэтыя, няяска, няпры-

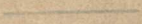
хільнасць

Страницы 1-2
 1-2
 3-4
 5-6
 7-8
 9-10
 11-12
 13-14
 15-16
 17-18
 19-20
 21-22
 23-24
 25-26
 27-28
 29-30
 31-32
 33-34
 35-36
 37-38
 39-40
 41-42
 43-44
 45-46
 47-48
 49-50
 51-52
 53-54
 55-56
 57-58
 59-60
 61-62
 63-64
 65-66
 67-68
 69-70
 71-72
 73-74
 75-76
 77-78
 79-80
 81-82
 83-84
 85-86
 87-88
 89-90
 91-92
 93-94
 95-96
 97-98
 99-100

М. П.

11 Января 1920 г.

8

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

8

А

- август — жнівень
- агонизировать — трудзіцца канаючы, канаць
- ад — пекла
- адскій — пякельны
- аз (славянск.) — я
- азарт — газард, рызыка
- азартно — газардоўна, рызыкуючы
- азбука — абэцэда, азбука, лемантар
- азям — сярмяга
- аист — бусел, буўцян
- актриса — акторка
- алкать — прагнуць
- аллеи — прысады
- алмаз — дыямант
- алчность — прагавітасьць
- алый — румыны, чырвоны
- аляповато — наляпаўшы абы-як, лапезна
- амбар — клець, сьвіран, магазын
- амбарщик — магазыньнік
- амвоп — амбона
- ан — аж
- ангел — анёл, анел
- анекдот — анагдот, жарт
- антигатія — антыпатыя. няласка. няпры-
хільнасьць

анютины глазки (цвѣток)—браткі, зала-
туха
апатія—апатыя, апешаласьць, нячуласьць
аплодировать — аплядыраваць, плёскаць
(у ладкі)

аплодисменты — воплескі
апрѣль — красавік
арбуз — кавун
аренда — ранда
арендатор — рандатар, пасэсар
арестовать — арыштаваць
артель — хаўрус работнікаў, сябрына
артист — артыста, мастак
артистка — мастачка
аукать—гукаць, клікаць, гойкаць
ах — ах, ай, агу, авохці, авой
ахинея — лухта, бязглузьдзіца

Б

ба!—га! аво!
бабушка—баба, бабулька
багровый—барвяны, барвісты
багульник—багун
базар—торг, рынак, кірмаш
балагурить—чмуціць, скаліць зубы, вы-
шчарацца
балалайка—балабайка
балка—балька; роў
баловать—патворыць
баловень—пястун, патвора
баловник—патворшчык
баня—лазьня
барин—пан

- бархат—аксаміт, мошаст
 бархатный—аксамітны, машастовы
 барщина—паншчына, прыгон
 барыня—паня
 барышня—павенка, панна
 баснословный—баечны
 басня—байка
 бастовать—баставаць, штрайкаваць
 баул—куфар, скрыначка, лазобка, пушка,
 пушанка
 бахрома—махры
 башмак—бацінак, боцік, барлёч
 башня—вежа
 баюкать—байкать, калыхаць
 бдительность—дб інасьць
 бедро—сьцягно, бядро
 безводный овраг—сухі роў, сухадол
 безвозвратный—неўзваротны, бяззыскны
 безвозмездный—дармавы, бясплатны
 безвредный—няшкодны
 безвременно—без пары, бясчасна
 безграмотный—малапісьменны
 бездарный—няздольны, няздатны
 бездѣйствіе—бяздзейяньне
 бездѣйствовать—бяздзейяць
 бездѣлица—бязмальнасьць, драбніца
 бездѣлье—дзяньгубства, няма чаго рабіць
 бездѣльник—нягоднік, латруга, баглай
 бездѣльничанье—гультайства, баглай-
 ства, дзяньгубства
 бездна—бяздоньне
 бездорожье—растаропіца, бездарожжа
 безжизненный—спруцянелы, абмярцьвелы
 беззаботный—бесклапотны, няруплівы

- беззащитный—безбаронны
 безконечный—бясконцы
 безкорыстный—безынтарасоўны
 безмолвный—бязмоўны
 безмёрный—нязьмерны
 безмятежный—упакойны, ціхамірны
 безнадёжный—безнадзейны
 безнравственный—нясумленны
 безобидный—бязуразны, някрыўды
 безобразіе—безабразье
 безопасность—бясъпечнасьць, бясъпека
 безостановочно—бязупынна
 безответный—безадказны, безадмоўны
 безответственный — неадказны, безадпа-
 ведны
 безотлагательный — неадкладны, неадва-
 лочны
 безотрадный—бязрадасны, безадхланны
 безпамятство—няпрытомнасьць
 безсшибочно — бясхібна, безпамылкова,
 непамыльна
 беспечный—гуляка, бесклапотны, няру-
 натлівы, нядбалы
 бесплатный—дармавы, бяз грошы, бяс-
 платны
 бесплодный—бясплодны
 безповоротно—беспаўротна
 неподобный—каторы ня маець да сябе
 падобных
 беспокоить—турбаваць, не даваць пакою,
 непакоюць
 беспокойный—непакойны
 беспокойство—неспакой, клопат, турба-
 цыя, амбарас

- бесполезный—бескарысны
 безпорочный—беззавадны, беззаганны
 беспорядок—непарадак, бязладзьдзе, ку-
 ламеса, рагаза
 безпощадный—бязьлітасны, бязьміласны
 безпредѣльный—бязьмежны
 непрекословно—бесьпярэчна
 непрепятственно—бесьперашкодна
 непрерывный—бязупынны
 неприютный—бяспрытульны
 непристрастный—бесетароньні
 беспросыпу—бяспроспы
 безслѣдный—бясьсьледны
 безпутный челоуѣкъ—абузьнік
 безсиліе—нязмога
 безсловесный—бязмоўны, бяслоўны
 безсмертный—няўмірушчы
 безсмертник—цьмен жоўты (раст.)
 бессмысленный—бязглузды, безгаловы
 безсовѣстный—нясумленны
 безсонница—бяссоннасьць
 безстрастно—бязуважна
 безстыдный—бясстыдны, няўстыдны
 безубыточно—бяззгубна
 безукоризненно—бездакорна
 безуміе—шал
 безумно желать — прагнуць, шалець ад
 жаданья
 безумолчно—бязусьцішна
 безусловный—бязумоўны
 безуспѣшный—каторы ня маець пасьпеху
 безустали—бязустанья
 безутѣшный — каторы ня маець уцехі,
 беспатольны

- безцеремонно — безмалімонна
 безчеловѣчный — нялюдзкі
 безчестіе — зънявага
 безчисленный — нязьлічны
 безчувственный — нячулы
 бережливый — сьціплы, нерасхадовы, аш-
 чадны
 беременность — ціжарнасьць, бярэменасьць
 берлога — мярлога
 бесѣда — гутарка, размова, бяседа
 бесѣдовать — гутарыць, гамавіць, размаў-
 ляць, бяседаваць
 біеніе сердца — тыханьне, біцьцё сэрца
 биржа — гельда
 битва — біцьцё, бітва
 благо — добра; усё добрае
 благодарить — дзякаваць
 благодарность — удзячнасьць, падзяка
 благодарный — удзячны
 благодѣяніе — дабрадзеяньне, дабрачын
 благополучіе — добры стан, дабрабыт
 благопріятный — спагадны, спрыяйны
 благословлять — бласлаўляць
 благоустройство — добры парадак
 благость — добрасьць
 блекнуть — марнець
 блеск — бліск
 блестять — блішчэць, зіхацець
 ближний — блізкі, бліжэйшы
 близ — ля, вокал, блізка ля чаго
 блуждать — блудзіць
 блѣдный — бледы, зьбялелы
 бюдечко — ісподак
 богатство — багацьце

- богатый—багаты, заможны
 богатырь—асілак, волат
 богач—багатыр
 богобоязненно—багабоязна
 богородская трава—чабор
 бодать—босьціся
 бойня—разьніца
 боковой—убочны
 болиголов—блэкат
 болт—шкворань
 болтать—языкаць, балбатаць, баўтаць
 болтун—языкала, болбат, баўтун
 больно—баліць, боляча
 болѣзненность—хваравітасьць
 болѣзнь—хворасьць
 больной—хворы
 большинство—большасьць, вялікшасьць
 большой—вялікі
 бормотать—марматаць
 бороновать—скарадзіць
 бороться—змагацца, дужацца, ходацца,
 борицца, тузацца
 борьба—барацьба, змаганьне дужаньне,
 ходаньне, борыньне
 босиком—басанож
 бочар—бондар
 боязливый—палахлівы, пужлівы, боязны
 брак—шлюб, вянец
 бранить—сварыцца (на каго), лаяць
 бревна—бярвеньне, бёрны
 бревно—бярно
 бредить—брэдзіць, трызьніць
 брезгаць—грэбаваць, брыдзіцца
 бренчать—брынкаць

- бритва—брытва, галяк
 брить—галіць
 бровь—броў, брыво
 бродить—бадзяцца, басьцяцца, брадзіць
 бродяга—бадзяка, хадзяка
 бросать—барсаць, кідаць
 бряцать—бразкаць
 бугор—вурган, узгорак
 будильник—будзька
 будто—быццам, быдта, нібыта, мэрам
 будущее, -щность—будучае, -чыня
 буква—літара
 булавка—шпілька
 булочная—пякарня
 бумага—папера
 бумазея—мульти
 бунтовщик—бунтаўнік
 бурав—сьвердзел, сьвідар
 буря—бура
 бусы—каралі
 бутылка—пляшка, бутэлька
 быстрота—быстрыня, шыбкасьць, шпар-
 насьць, хуткасьць
 быстрый—шпаркі, быстры (ручай), шыб-
 кі, хуткі
 бѣгом—угрунь
 бѣда—бяда
 бѣдность—убожства, беднасьць, худаба,
 маламожнасьць
 бѣдняга—небарака, бядак, гаруш, бядуля
 бѣдствовать—гараваць
 бѣлена—дурнап'ян
 бѣлка—вавёрка
 бѣлоус—сівец (раст.)

бѣлье—бязізна, хусьце, плацьце
 бѣситься—шалець
 бѣсноваться — халераваць, з галавы
 ехадзіць

бѣшеный—шалёны

В

важно—паважна, самавіта, важна

важность—паважнасьць

валик—валец

валандацца—рабіць і хадзіць абы-як,
 пагультайску

валять—валіць (шапаваліць)

варежка—сподка

варварство—дзікасьць

варенье—варэньне, канфітуры

василек—валошка, васілёк

вассал—валадар, залежны ад дужэйшага
 валадара

вблизи—у блізкасьці, недалёчка

введение—уступ, прадмова, увядзеньне

ввергнуть—урынуць, укінуць, упіхнуць

вверх—угару, дагары

вверху—угары, на гарэ

ввозить—завазіць, ўвазіць

ввоз—завоз, ўвоз

вглубь—углыбкі

вглядываться—углядацца, ўазіртацца

вгору—падгару

вготовности—ўпагатове

вдвое—ўдвойчы

вдвоем—удвох, удвух, удваіх, удзьвюх

вдлину—удоўжкі

- визжать — скігатаць, вішчэць, сквіліць
 верашчэць
- вилка — вілачкі
- вивить — вінаваціць
- виновник — вінаваты, вінавайца
- винокурный завод — провар
- виноторговец — гарэлашнік, гаспадар кра-
 мы з віном
- винтовка — вінтавая стрэльба
- вистѣлица — шыбельніца
- вихрь — віхор
- вкладывать — укладаць
- вклеивать — уклеіваць, улепліваць
- включительно — ўключна
- вкратцѣ — ўкароткасьці
- вкусный — смашны
- вкус — смак
- вкушать — каштаваць, смакаваць
- влага — жызка
- влажность — волкасьць, вільготнасьць
- владыка — валадар, ўладыка
- владѣлец — валадар, валаданьнік
- владѣть — валадаць
- властвовать — панаваць, валадаць
- властелин — ўладыка, валадар, пан
- власть — ўлада
- влеченіе — захапляньне, цяга
- влияніе — уплыў
- влиять — уплываць
- вложить — укласьці
- влюбленный — закаханы
- влюбляются, влюбиться — любіцца, улю-
 біцца
- вмѣстилище — змяшчаньне, склад

- вмѣсто—замест
 вмѣстѣ—сумесна, умесьце, разам
 вначалѣ—напачатку
 внезапно—зьнянацку, зьняцейку
 внизу—унізе, насподзе, падысподам
 вниз—унізі, наспод
 вниманіе—увага, уважнасьць
 вновь—зноў, нанова
 внутренней—нутраны
 внутренней—лантухі, шлуньне
 внутренность—пасяродак
 внутри—унутры, упасяродку
 внушеніе — намаўляньне, укладаньне
 ў галаву, натханьне
 внѣ—звонку, надварэ, за
 внѣдрять—укараняць, учамяраць
 внѣдряться—укараняцца, учамярацца
 внѣшній—знадворны, выглядны
 внѣшность—выгляд
 вовлечь—уцягнуць, захапіць, залучыць
 вовремя—у самы час, у пару
 вовсе—зусім, суздром
 водворять—усяляць, ўправаджаць, умя-
 шчаць
 водка—гарэлка
 водный—вадзяны
 водобоязнь—шалёная хвароба
 водоворот—вірок, круцізна
 родопад—вадаспад
 водружать—узнасіць, паднімаць і ставіць
 водянистый—вадкі
 военноплѣнный—вайсковы палонны
 военный—ваенны, вайсковы
 вождь—правадыр

вольноопредѣляющійся — вольнаписаны

самахотник

вонь — сморад

вонять — сьмярдзецъ, тухлецъ, тухнуць

воображать — увабражаць

воображеніе — увабражэньне

вообще — агулам, наагул, агульна

воодушевлять — падаваць духу, западу

вооружать — узбраяць, варужаць

вооруженіе — узбраенье, варужэньне

во-первых — насамперш, папершаму

воплощеніе — ушлашчэньне

воплъ — плак, выцьцё, сквил, скогат

вопить — выць, скагатаць

вопреки — наўпрэкі

вопрос — пытанье

вопросительный знак — пыталынк

вор — злодзей

воробей — верабей

воровать — красьці, займацца зладзействам

воровка — зладзейка

воровство — зладзейства

воронка — лейка

воронкообразный — лейкаваты

ворон — крук, крумкач, груган

воротник — каўнер

ворох — стос, груд

ворчать — бурчаць

восклиданіе — кліч, ускліканье

восклицать — клікаць

воскресенье — нядзеля

воскресный — нядзельны

воспаленіе — запаленье

воспитаніе — узгадаванье

- воспитанник—гадунец
 воспитатель—узгадаваньнік
 воспитывать—гадаваць
 воспользоваться—скарыстаць
 воспоминаніе—успамін, згадка
 воспрепятствовать—перашкодзіць, за-
 рэчыць
 воспрещать—забараняць
 восприимчивый—успрымны
 воспріятіе—успрыйманьне
 восток—усход
 восторг—нязвычайнае задаваленьне
 восторженный—захоплены нязвычайным
 задаваленьнем
 восточный—усходні
 востребованіе—устрэбаваньне
 восхвалять—усхваляць
 восхитительный—нязвычайна вабны, ха-
 рошы
 восхищать—захопліваць чароўнасьцю
 восхищеніе—захапленьне прынаднасьцю
 восход—усход
 восьмой—восьмы
 вот—вось, во
 воцариться—запанаваць, загаспадарства-
 ваць
 вошь—вошына, вош
 впадина—нізіна, упадзіна
 впервые—у першы раз, наўперш
 впереди—сьпераду
 вперед—наперад
 впечатлѣніе—ўражаньне
 вплавь—уплаў, плаўмя, уплынь
 вплоть—аж да, аж па

- вспять—назад, па старым сьляду
встарину, встарь — калісь, у даўніну,
у старыну, удаўне
встрѣча—сустрэча, спатканьне
встрѣчать—спатыкаць, сустракаць
встряхивать—страхацца
вступленіе—ўступ
всхлипывать—хліпаць
всходы—рунь
всюду—усюдых, скрозь; абы-дзе
всякій—усякі, усялякі, абы-хто, кожны
всячески—усялякім спосабам
всяческой—усялякі, размаіты
вталкивать—ўпіхаць
втаскивать—усяцягіваць
втихомолку—ціхачом, паціхеньку, уцішку
втелкать—ўпіхаць
вторгаться—утарганца
вторженіе—ўтарганьне
вторично—паўторна
второпях—у пасьпешцы
вторник—аўторак
второй—другі
втроем—утраіх, утрэх
втуне—задарма
втуник—станьгом
входить—уваходзіць
вход—уваход
вчера—учора
вчерашній—учораšní
вширину—ушыркі
вы—вы, васпан, вашэпя
выбрасывать—выкідаць
вывертывать—выкручываць

- вывихнуть — звѣхнуць
 вывѣска — вывеска, шыльд, таблица, табель
 выгибать — выгінаць
 выглядывать — выглядаць
 выговаривать — вымаўляць
 выгодно — карысна, пажытачна
 выдавливать — выціскаць
 выдача — выдаванье
 выдающийся — выдатны
 выдвигать — высуваць
 подвижной ящик — шуфляда
 выдергивать — выдзіраць
 выдѣлывать — вырабляць
 выжигать — выпаліваць
 выжидать — рысьціць
 выздоравливать — лепшаць, здаравець, ду-
 жаць, ачуніваць
 вызывать — выклікаць, выгукваць
 выигрывать — выгульваць, карыстаць
 выигрыш — выйгранка
 выкидывать — скідаць, выкідаць
 выкидыш — скідыш
 выключать — вымыкаць, вылучаць
 вымазать — выпачкаць, вышмараваць, об-
 мазаць
 выманить — вымантачыць
 вымогательство — вымаганье з прынукаю
 вынимать — выймаць
 вынуждать — змушаць, прынукаць, выну-
 джаць
 выписка — выпіс
 выплевывать — выплюваць
 выполнение — спаўненье
 выпрыгивать — выскаківаць

- глупенькая—дурніца
 глупец—дурань
 глупость—дурасьць
 глухарь—глушец
 глыба—вялізарная камлыга
 гноеніе—гницьцё
 гной—гною, рота, матэрыя
 гнусны—брыдкі і подлы, нясумленны
 гнушаться—брыдзіцца, грабаваць
 гнѣдой—гняды
 гнѣздышко—гняздзечка
 говорить—гаварыць, казаць, гаманіць
 говор—гоман, гаворка гутарка
 говядина—ялавічына
 годовщина—угодкі
 год—год, рок
 голенище—халява
 голенная кость—цэўка
 голень—лытка
 голодать—галадаваць
 гололедица—галалёд, вобліў
 голубіка (ягода)—дурніцы
 голубь—галуб, галубец
 голытьба—галота
 гоненіе—перасьледаваньне
 гордец—пышны
 гордость—пыха
 горевать—гараваць, бедаваць
 горечь—горкасьць, гарката, ёлкасьць
 горничная—пакаёўка
 город—места, горад
 горсть—жменя
 горьковато—гаркава
 горючій—палкі

гром—гром, гримота
 грохот—грукат
 грубить—грубіяниця
 грубость—грубіянства
 грудь—грудзі
 грустить—смуціцца, журыцца, сумаваць
 грустный—смутны, журлівы, сумны
 грусть—засмучэньне, журба, сум
 грязный—брудны, грязны
 грязь—бруд, грязь
 губительный—згубны, згублівы
 губить—звадзіць, нішчыць, губіць
 гудѣть—гусьці, гудзець
 гул—гук
 гуляка—гулец
 гулять—бавіцца, гуляць
 гуманность—людзкасьць
 гусиный жир—шмалец
 гуща—гушчар

Д

да—але, ага, так
 давеча—радоячы
 давешній—надояшы
 давить—цісвуць, гнесьці, давіць; муціць
 давка—даўката
 давленіе — цісканьне, гняценьне, даў-
 леньне
 давненько — подаўна
 даже—аж, навет, дайжа
 да здравствует—хай живець
 даль—даль, далячыня, далякосць
 дальнѣйшій — далейшы

- дама — дама, паня; краля, вышнік (карта)
 дамба — грэбля
 данник — даньнік, леньнік
 данное — дадзенае; довад, факт
 дар — падарунак
 дарить — дараваць
 дарованіе — дар, здольнасьць, талань
 даровігый — здольны, таланавіты
 даровой — дараваны; дармавы
 даром — дарма
 дательный — давальны (склсн)
 дашь — дасі
 дважды — двойчы
 дверь — дзьверы
 двигать — сунуць, рушыць, кратаць
 движеніе — рух
 подвижность — рухомасьць
 двоедушіе — двудушнасьць
 двоеточіе — два пункты
 двойть — двоіць, падваіваць
 двойной — падвойны, дубальтовы
 дворецкій — дворны маршалак
 дворец — хорам, палац
 дворнік — дворнік, стораж, вяртаўнік
 дворня — чэлядзь
 дворянин — шляхціц
 двоюродный — зродны, збратдзетны,
 стрыечны
 двоякій — дваякі
 двуличный — двухлічны, фальшывы
 двуногий — двухногі
 двусложный — двухскладовы
 двусмысленность — двухзначнасьць
 двуствольный — дубальтовы

- двухмѣстный—двухмесны
 двухэтажный—двухпаверхны
 двѣнадцать—дванаццаць
 дебелый—як камель, дзябёлы
 дебош—распушта ў гульні, буянства
 дебрь—пушча
 дебют—першы выступ
 деверь—швагер
 девяносто—дзесяцьдзесят
 деготь—дзёгаць, каланіца
 декабрь—сьнежань
 деньги—грошы
 депутат—дэпутат, прадстаўнік
 дергать—таргаць, дыргаць
 деревенскій—вясковы, дзеравенскі
 деревня—вёска, дзярэўня
 дерево—дрэва
 деревянный—драўляны, дзераўляны
 держава—дзяржава, мацарства, гаспадарства
 держать—дзяржаць, трымаць
 дерзкій—сьмелы, грубіян, гарэза, гарэзны
 дерзость—гарэзасьць
 дёрн—дзярно, дзярмо
 лесна—дзяслы
 десятерной—дзесяцёрны, дзесятковы
 десятичный—дзесяцічны, дзесятны
 деталь—драбніца, дэталі
 дефект—брак, загана
 дешевле—дзешавей, таньней, схадней
 дешевый—дзешавы, танны, сходны
 диван—канапа
 ливиться—дзівавацца
 дивный—дзіўны

дикарь—дзікун
 диковина—дзівасія
 дикость—дзікасьць, дзіклівасьць
 дитя—дзіця, дзіцёнак
 дичать—дзічэць
 дичиться—дзічыцца
 дичь—зьзярына, сьвязаціна, дзічына
 длань—далонь, длавь
 длина—даўжыня
 длинный—даўгі
 длиною—удоўжкі
 длиться—доўжыцца
 для—для, ля, дзеля
 дневник—дзеньнік, днёўнік
 днем—у дзень
 дно—дно, спод
 добавлять—дадаваць, дакладаць
 добавок—дадатак
 добавочный—дадаткавы
 доблесть—мужства, дзельнасьць, доблесць
 добровольно—самахоць
 добродѣтель—дабрачыннасьць, добра-
 дзейнасьць
 доброжелатель—дабрахотнік, прыхільнік,
 дабрадзей, зычлівы
 добросовѣстный—дабрасумленны
 доброта—добрасьць
 добыча—здабыча, здабытак
 довершевіе—дакананьне, давяршэньне
 довод—довад
 довольно—годзе, даволі, досыць
 довольно далеко—подалека
 довольный—здаволены
 довольство—выгада

- довольствоваться—здавальняцца
 довѣренность—даверанасьць
 цогадка—домысл, здагадка
 догадливость—здамыснасьць, цямлiвасьць,
 дамсьлiвасьць
 догадываться—здамысьляцца, здагадвацца
 договорить—дамовіць
 договор—умова
 догонять—наганяць
 догорать—дагарываць
 дожаривать—дасмажываць
 дождливость—мокрае надвор'е, хляба,
 хлюпата
 дождь—дождж
 дожидаться—чакаць, рымсьціць
 дозор—дагляд
 доказать—давесьці, даказаць, пераверыць
 доклад—рэферат, рапарт
 докладчик—рэферэнт
 докучать—далзяваць, напрыкляцца
 долбить—даўбаць
 долг—пазыка, доўг; павінасьць, абавязак
 долговой—даўгавы
 долговѣчный—даўгавечны
 долгота—даўжыня
 долготерпѣніе—цярплiвасьць, трыва-
 ласьць
 должен—павінен, вінават
 должник—пазычальнік
 должность—уродовы, што мае пасаду
 на ўрадовай службе
 должность—пасада, служба
 должный—вінаваты; павiнны
 долина—даліна, дол, лагчына

долой—далоў, проч
 доля—доля; часьць
 дома—удаму, удварэ, ў хаце
 домашній—хатні, дамовы
 домовладзец—дамаўласнік
 домогаться—дамагацца
 домой—дамоў, да хаты, ўдвору
 дом—дом, хата
 домосѣд—даматур
 донесеніе—данясеньне
 донести—данесці; выказаць (каго), дака-
 заць (на каго)
 донник—баркун (трава)
 донос—данясеньне; даказ
 донинѣ—дагэтуль, да сяньяшняга дня
 дополнять—дапаўняць
 дополу смерти—да няпрытомнасьці, амаль
 не да сьмерці
 допрашивать—дапытываць
 допускать—дапускаць, прыпускаць
 дорогой—дарагі, любы
 дородный—дужы і самавіты
 дороговизна—дарагоўля, дарагатсў
 дорожка—сьцежка, сьцежачка
 досада—прыкрасьць, дасада
 досадно—прыкра
 досаждать—апрыкляцца (каму), дадзяваць
 доселѣ—дасюль
 доска—дошка
 дословный—даслоўны (слова ў слова)
 досмотрщик—дагляднік, дзорца
 досмотр—дагляд, дзор
 недостаток—дастатак, можнасьць
 достаточно—дзволі, досыць, до

- достигать—дасягаць
 достовѣрно—з пеўнасьцю, пеўна
 достодолжный—валежны
 достоинство—вартасьць, заслуга, паваж-
 насьць
 достопримѣчательный—асаблівы, непаспа-
 літы, выдатна-прымерны
 достояніе—усё належнае каму дабро
 достраивать—дабудоўваць
 доступ—прыступ
 досуг—вольны час
 досужно—паквольна, вольна ад заняткаў
 дотолѣ—датуль
 дотрогиваться—датыкацца
 дохнуть—здыхаць,дохнуць
 доходный—даходны, зыскоўны, з зыскам,
 з прыбыткам
 доход—даход
 дочь—дачка
 драгоценный—каштоўны, мнагацэнны
 дразнить—дражніць
 драка—бойка
 дракон—зьмей, паганы цмок
 драчливый—задзірысты
 драчун—бітун
 дребезжать—дрынчэць
 древесина—дрывясіна, расьліннае валакно
 древко—дрэўца
 древность—старадаўнасьць
 дрема клейкая—смолка (трава)
 дремать—драмаць
 дремучій лѣс—глухая пушча
 дресва—жвір
 дробить—драбіць, крышыць

- дробь -- шрот
 дрова — дровы
 дровосѣк — дрывасек, дрываруб
 дроги — калёсы, паварад, драбы
 дрожать — дрыжэць
 дрожь — дрож, дрыжыкі
 другой — другі
 дружба — сяброўства
 дружелюбіе — дружнасьць
 дружка — паджанішнік (у маладога); пад-
 нявесьніца (у маладой)
 дружно — дружна, разам, згодна
 дряблый — мяжджэры, мяжджэрысты, мяж-
 джулісты
 дрянисій — ліхі, благі
 дрянъ — дрэнь, гарыда
 дряхлѣть — друзлень, слабнуць
 дубить — дубіць, гарбарыць
 дубрава — дуброва
 дума — рада (мястобая); дума
 дупло — дуплё
 дурак — дурань
 дуралей — вялікі дурань, дурдола
 дурачить — чмуціць, дурыць
 дурить — сваволіць
 дурно — блага, дрэнна, пагана, млосна,
 мляўка
 дурной — благі, дрэчны
 дуть — дуць, дзбмухаць
 духи — парфума
 духовное завѣщаніе — духоўніца
 душистый — пахнючы
 дыра — дзюрка, дзірка
 дыханіе — дыханьне

дышать — дыхаць
 дѣть, дѣвать — падзець
 дѣвица — дзяўчына
 дѣвичество — дзявоцтва
 дѣвственность — дзявоцкасць
 дѣепричастіе — дзеяслоўнае прыслоўе
 дѣйствительно — запраўды
 дѣйствительный — запраўдны
 дѣйствіе — дзеянне, акт
 дѣленіе — дзяленьне
 дѣлец — дзялок, дзельнік
 дѣлимое — дзельня
 дѣлитель — дзельнік
 дѣло — справа, інтарэс
 дѣлопроизводитель — дзелавод
 дѣлопроизводство — дзелаводства
 дѣльный — працавіты і разумны
 дѣтвора — дзяцьвішча
 дѣтская — байбус, бусайла, бамбіза
 дѣтство — дзяцінства, маленства
 дѣянне — дзеянне
 дѣятельный — дзельны
 дюжина — тузія
 дюйм — цаль
 дядя — дзяццька

Е

его — яго
 егоза — лепаседа і евавольнік
 едва — ледзьва, насілу
 едва ли — бадай не, наўрад, наўдаку
 единеніе — адзіненьне, згода
 единица — адзінка

единичный—адзінкавы
 единоборство—паадзінак
 единовластіе—адзінаўладнасьць
 единовѣрец—адзінаверны
 единокровный—адзінакроўны
 единоличный—адзінаасабовы, адзіналічны
 единомышленник—адзінадум
 единственный—адзіночны, адзінны
 единство—адзінства
 её—яе
 ёж—ежык, вожык
 ежевика—жавіны (ягады)
 ежегодник—штагоднік
 еженедѣльник—тыднёвік
 ежедневный—штадзенны, кажеадзенны
 ежемѣсячный—шта месячны
 ель—елка
 емкій—уёмісты
 ему—яму
 епархія—эпархія, дыэцэзія
 епископ—біскуп, япіскап
 ересь—гэрась, гарэзія
 еретическій—гэрэтыцкі, гарэзны
 ермолка—ярмулка
 ерошить—клычыць
 ерунда—лухта, бязглузьдзіца
 если—калі, асьлі, ежлі
 естественный—натуральны
 естество—нату́ра, істота
 естествовѣдѣніе—прыродазнаўства
 есть—ёсьць
 ехидный—надкалупны і зласьлівы
 еще—яшчэ
 ея—яе

Ж

- жаба—вялікая жаба, курапа
жабры—жэбры
жаворонок—жаўранак, жаўрук
жадничать—быць прагавітым, прагнуць
жадность—прагавітасць, хцівасць
жажда—смага
жалить—джгаць
жалкій—убогі
жало—джгала
жалоба—жальба, скарга, нараканьне
жалованье—пэнсія, плата
жалость—літасць
жаль—шкода, шкада, жаль
жалѣть—шкадаваць
жара—гарачыня, пякота
жарить—смажыць, пячы, скварыць
жаркое—смажаніна, пячыстае
жасмин—язьмен
жатва—жніво
жгучій—палючы
ждать—чакаць
жевать—жваць
желна—жаўна
желаемый—жаданы, бажаны
желаніе—жаданьне, хаценьне
желательно—пажадана
желтый—жоўты
желток—жаўток
желтуха—жаўтуха
желудок—жалудак, жывот
желчь—жоўць
желѣзо—зялеза

жеманничать—фігуравацца
 жемчуг—земчуг, жомчуг, перлы
 жена—жонка
 жена брата—братавая
 жена дяді—дзядзіна
 жених—малады, жаніх
 женскій—жаночкі
 женщина—жанчына, жонка, кабета
 жердь—жэрдзіна, жэрдка, рубель
 жеребец—жарабок
 жернов—жоран
 жернова—жорны
 жертва—афяра
 жертвенник—афярнік
 жертвовать—афяраваць
 жесткій—шорсткі, мулкі
 жестоко—акрутна, жорстка, люта
 жестокость—акрутнасьць, жорсткасьць
 жесьть—бляха
 жестяник—бляхар
 жечь—паліць
 живо—жыва, жвава, спрытна
 живой—жывы
 живопись—малярства
 животное—жывотнае, жывёла
 живот—жывот, бруха
 жидкость—жыжка
 жизненный—жывадаўчы
 жизнь—жыцьцё
 жимолость—бружмель
 жир—тлустаць, сала
 житейскій—жыцьцёвы
 житель—жыхар, жыцельнік
 жительство—жыхарства

жница—жняя
 жолудь—жалуд
 жраць—жэрці
 жребій—лёс, жарабок, жэрабя
 жужжать—зьвінець, бруяць, зыкаць
 журавль—жураў, журавель
 журчаць—цурчэць, булькаць
 жутко—жудасна

З

забавляться—бавіцца, жартаваць
 забавно—пацешна, пракудна
 забавны—пракудны, пацешны
 забастовка—забастоўка, штрайк
 забвеніе—забыцьце, запамненьне, заняд-
 баньне
 заблаговременно—загадзя
 заблуждаться—заблуджывацца
 заболѣть—захварэць
 забор—плот, паркан, тын
 забота—клопат, апека, рупата
 заботиться—рупіцца, дбаць, клапаціцца,
 апекавацца
 заботливый—клапатлівы, руплівы
 забыть—забыцца (на што, на каго) за-
 памятаваць
 забѣгать—залучаць
 завалить—засыпаць, закідаць
 заведение—завядзеньне, заклад
 завертывать—закручваць, завінаць
 завивать—завіваць, фрызаваць
 завивка—завіваньне, фрызаваньне
 завидовать—заідаваць, зайздросьціць
 завидѣть—угледзіць здалёку

- зависимость—залежнасьць
 завистливый—завідны, завіднік
 зависть—завідасьць, зайздрасць
 зависѣть—залежаць
 завиток—завітак
 завладѣть—заўладаць, апанаваць
 завлечь—вабіць, захапляць
 завод—фабрыка, заклад
 заводь—затока
 завоеваніе — заваяваньне, здабытак ад
 вайны
 завоевать—зваяваць, здабыць
 завтра—заўтра, заўтрае
 завтрак—сьнеданьне
 завѣдываніе—загадываньне, кіраўніцтва
 завѣрить—запеўніць
 завѣрять—пеўніць
 завѣт—тэстамэнт
 завѣщаніе—тэстамэнт, духоўніца, адказ
 прад сьмерцю
 завѣщать—адказаць прад сьмерцю
 завязка—пачатак вузла, інтрыга; завязка
 завянуть—зьвянуць
 загар—абпаленьне, запал
 загибать—загінаць, захіляць
 заглавіе—тытул, назоў, загаловак, сьпіс
 заглядывать—заглядаць
 заговор—змова (тайная)
 загораться—запалівацца
 загорѣть—абпаліцца, запячыся (на сонцы)
 заготовить—зарыхтаваць
 заграничный—замежны, заграничны
 загробный—тагосьветны
 зазубренный—зацьвардзелы

- задавать—заказываць, задаваць
 задача—задаваньне, задача
 задачливый—памысны
 задвижка—засоўка
 задній—з задні, адзадні
 задолго—вельмі загадзя
 задолжать—завінаваціцца, запазычыцца
 задор—юрлівасьць, юр
 задумчивость—задумнасьць
 задумать—надумацца, здумаць
 задумываться—задумляцца, загадывацца
 задумчивость—задумленьне, задума
 задохнуться—затохнуцца, задушыцца
 задѣть—зачапіць
 задѣлывать—заробліваць
 заем—пазыка
 зажигать, -жечь—запаліваць, запаліць
 жимать—сьціскаць, жэмаць
 житочный—заможны
 ззорный—ганебны, сорамны, няпрыгожы
 зубрина—вышчарбка, шчэрбіна
 зывать—заклікаць
 заигрывать—лезьці з жартамі
 заимодавец—крэдытар, пазыкадаўца
 заимообразно—на крэдыт, пазычаючы
 заимствовать—запазычаць
 заинтересованность—зацікаўленасьць
 заискивать—падслужывацца, ўбівацца
 ў ласку
 закадычный—шчыры, сардэчны, блізкі
 сябра
 закалывать—гартаваць
 закат—заход
 закваска—расчына

- закладная — акт ѣб застаге
 закладывать — застаўляць, даваць у застага
 закливать — заклінаць
 заключать — заключаць, замыкаць
 закон — закон, праѣа, устава
 законник — праўнік
 законность — праўнасьць
 законный — праўны
 законовѣдѣніе — правазнаўства
 законоучитель — настаўнік закону
 закоренѣлый — закаранелы, закарэлы, за-
 скаржэлы
 закоснѣть — закарэць, спыніцца і далей
 ня рушыцца, не разьвівацца
 закоулок — завулак
 закрадываться — закрадацца
 закричать — закрычэць
 закройщик — закраўшчык
 загром — аруд
 закружить — закруціць
 закрѣплять — умацняць
 закупорить — заткнуць
 закусить — заесць
 закусить губы — замамыліцца
 закусывать — заядаць
 закутать — атуліць, завінуць, захутаць
 зала — сцяля
 залежалый — заваляны
 залежь — заваль
 заливной луг — пойма
 залив — марская затока
 залог — застава, заклад
 залог (в глаголѣ) — стан
 залог дѣйствительный — дзейны, актыўны

- залог страдательный— залежны, пасіўны
 ” средній— сярэдні
 ” взаимный— супольны
 заложник— закладнік, застаўнік
 замазать— замазаць, запэцкаць
 замарать— запэцкаць, забрудзіць
 замарашка— мурза, запэцкавая; паганка
 заматывать— завіваць, накручваць
 замедлять— марудзіць
 замертво— бяз прытомнасьці
 замирать— мерці
 замѣнять— заступаць, падмяняць
 замѣститель— заступнік, падмяняльнік
 замѣтка— увага, нататка, прыметка, пры-
 цямка
 замѣтный— прыметны, вызначны, заў-
 важны
 замѣчаніе— заметка, увага
 замѣчательный— выдатны, найвызначны
 замѣчать— заўважаць
 замѣшательство— замяшаньне, замятня,
 паруха, дэтаноўка
 занавѣс— фіранка; заслона, куртына
 занимательный— цікаўлячы
 занимать— пазычаць; цікавіць, інтэраса-
 ваць
 заново— нанова
 заноза— скабка
 занозить— заскабіць, захлудзіць
 заносный— занесены
 заносчивый— амбітны, пышны, падымака,
 задаваньнік
 заносы снѣжные— замёты
 занятие— занятак

- заостривать — завойстриваць, загостры-
ваць
- заочно — завочы, зачы
- запад — захад
- запаздывать — спазьняцца, позьніцца
- запаленный — дыхавічны (конь)
- запальчивость — запальчывасьць, апрыск-
лівасьць
- запах — пах
- запахнуться — завінуцца
- запашка — загорываньне, запашка (род
арэнды)
- запечатлѣть — запечатлець, адбіць
- записка — пісулька, падулка
- запись — запіс
- заплата — лата, лапiк
- заплѣсневѣлый — заплесьнелы
- заповѣдь — прыказаньне
- запоздалый — спозьнены
- запой — запіваньне, упой
- запонка — шпонька
- запрещеніе — забарона
- запрещать — забараняць
- запрос — запытаньне
- запруживать — гаціць, загараджываць, та-
маваць, запіраць грэбляю
- запускать — запушчаць; занідбаць
- запустѣніе — спусташэньне
- запыхаться — задыхацца, запыхацца
- запястье — кісьць рукі; бранзалетка
- запятая — коска
- зарабатывать — зарабляць
- заработать — зарабіць, заробіць
- заработок — заробак

- заражать—заражаць
 зариться—ягліцца
 зардѣться—зачырванецца
 зарница—бліскавіца, зараніца, зара
 зародыш—зародак, пачатак плоду
 зарождаються—радзіцца, паўставаць
 заря—зара
 заря (лѣкарств. раст.)—любіста
 заря утренняя — сьвітаныне, зараныне,
 золак
 заряд—набой
 заряжать—набіваць
 засаживать—засаджываць, засаджаць
 засвидѣтельствовање—пасьведчаньне
 заслуживать—заслугаваць
 засорить—засурыць, зашумеціць
 засохнуть—засохнуць, асьмягнуць
 заставлять—прымушаць, зацяваць
 застегивать—зашпіляць, запінаць
 застежка—зашпіляньне, гаплікі
 застигнуть—заскачыць, засьпець
 застраховать—забясьпечыць, застрахаваць
 застревать—застрадаць
 заступаться—ўступацца
 заступник—пратэктар
 застывать—астыгаць
 застѣнчивость -- сарамлівасьць, нясьме-
 ласьць, дзіклівацьць
 засуха—суша, сухмень
 засучить—закасаць, засукаць
 засьданіе—паседжаньне, пасяджэньне
 засьдаты—засядаць, пасядаць
 затворить—зачыніць
 затворник—самотнік

- затвор—засаўка; самота
 затворять—зачыняць
 затихать—сьцішывацца
 затменіе—зацьменьне, зацьма
 затонуть—затапіцца, заліцца
 заточать—замыкаць на самоту
 затрагивать—чапаць
 затрата—выдатак, наклад
 затрудненіе—труднасьць, завада, клопат,
 прашкода
 затрудняться—мець труднасьці, клопат
 затылок—карак, патыліца
 затѣм—потым, патым, затым, адылі
 затѣя—выгады, замыслы
 заунывный—жалосны
 зауздать—абратаць
 захват—забор, захват
 хватчик—захолнік
 захватываць—забіраць, захапліваць
 захлебнуться—захлібнуцца, заліцца
 хлопнуть—зачыніць, лопнуўшы (вак-
 ном, кнігаю)
 зацѣплять—зачэпліваць, зачапляць
 зачаточный—самы пачатковы
 зачеркивать—закасоўваць
 зачинщик—падбухторшчык, завадэвуш,
 пачынальнік
 зачислить—залічыць
 зачесть—залічыць, прылічыць
 зачѣм—дзея чаго, павошта
 защелка—клямка
 защемило—зачыніла (маё сэрца)
 защита—абарона
 защитник—абаронец

- захищать — бараніць
 заявленіе — заява
 звательный падеж — клічны склон
 звать — зваць, клікаць, гукаць
 звенѣть — зьвінець
 звонок — званок
 звон — званенье, звон
 звук — гук
 звуковой — гукавы
 звучать — зычэць, гучэць
 звучный — гучны
 звѣзда — зара, зорка, зьвязда
 звѣздчатка (трава) — макрыца
 звѣрство — зьвярынства, батурства
 звѣрбой (трава) — сьвятаянскае зельле
 зданіе — будынак, гмах
 здороваться — вітацца, здароўкацца
 здравствовать — быць здаровым
 здравствуйце — дабрыдзень, добры дзень
 вам, дзень добры, здароў вам
 здѣсь — тут, тута, тутака, тутацька
 здѣшній — тубылец, тутэйшы, тутэшні
 зеленщик — зелянінънік
 зелень — зеляніна
 зеліе — зельле
 землевладѣлец — земляўласьнік
 земледѣлец — земляроб
 земледѣліе — земляробства
 землекоп — грабар
 землемѣр — каморнік
 землистый — цьмяны
 земляника — паземкі, суніцы
 зеркало — люстра
 зерно — зерне, збожжа

зернышко—зернетка, зярнятка, зярэнца
зімою—ўзімку, зімою, у зіму
зло—зло; са злосьцю
злоба—злосьць, злаба
зловѣщій—злавешчы, каторы вяшчуець
 благое, страшнае
злодѣй—злосьнік, гад, злакаман
зловоніе—смурод
злой—злы, зласьлівы
злопамятеость—імсълівасьць
злорадство—зларадаснасьць, зларадасьць
злоумышлять—задумываць благое
злоупотреблять—надужываць, злачыніць,
 злаўжываць
змѣя—змѣя, гадзіна, вужака
знакомить—знаёміць
знак препинаіня—знак прыпынку
 ” вопросительный—пытальнік
 ” восклицательный—клічнік
знаменатель—іменьнік, значэльнік
знаменитый—знамяніты, вельмі вядомы
знамя—штандар, сьцяг, пратэса, знамя
знаніе—знацьцё, веда
знатный—панскага раду
знать—ведаць; паны высокага роду
значеніе—значаньне
значительно—значна
значить—значаць
зоб—воле
зной—сквар, пякота, вад
знойно—скварна, пячэць, вадна
зов—заклік
зодчій—дойлід
золотильщик—пазалствік, залатар

золототисячник (трава)—цвiнтарэй
 зонтик—занток, парасолік
 зоркій—зіркасты
 зрачок—зраніца, зрэнка
 зритель—глядзеньнік
 зрительная труба—падзорная труба
 зрѣлище—сцэна, глядзелішча
 зрѣлость—дасьпеласьць
 зрѣніе—зрок
 зрѣць—глядзець
 зуб в боронѣ—клец
 зубрыць—ўбіваць у памяць
 зуд—сьверб, сьвярбеньне
 зуд под кожей—асца
 зубчатый—зубкаваты, зубчаты
 зыбучій—каторы зыбаецца, зыбісты
 зыць—зыбаньне на вадзе
 зѣвота—зьявчка

И

ибо—бо
 ива—верба, лаза
 иволга—кароза
 ивняк—вербалоз
 иго—ярмо
 иголка—голка
 игривый—гульлівы
 игрок—гулец
 игрушка—цацка, забаўка
 игры—гульні
 идиот—ёлуп
 идолопоклонство—ідалапаклонства, бал-
 вахвамства, паганская вера
 идол—ідал, паганскі бог

- изба—хата
 избавленіе—выратаваньне, выбраўленьне
 избавлять—збаўляць, выбраўляць, вызва-
 ляць, ратаваць
 избалованный—спатвораны
 избаловать—спатворыць
 избить—абабіць
 избрать—абраць
 избіеніе—біцьцё, абабіцьце
 избрачіе—абраньне
 избѣгать—унікаць, уцякаць, высьцяра-
 гацца
 изверг—кат, злы чалавек
 извергать—рыгаць, выкідаць
 изверженіе—выбух
 известняк—вапняк
 известь—вапна
 извиваться—выкручывацца, віцца, выгі-
 нацца
 извилина—вілаваціна
 извиненіе—прабачэньне, выбачэньне
 извинять—прабачаць, выбачаць
 извлекать—даставаць, выцягаць, выбіраць,
 вылучаць, вылушчаць
 извнѣ—звонку
 извозчик—возьнік, фурман, падводнік
 изворотливый—выкруцісты
 извращать—перакручываць, скажаць
 извѣстіе—вестка, ведамасьць, навіна
 извѣстно—ведама, вядома
 извѣстность—вядомасьць, слыннасьць
 извѣстный—вядомы, знаны, слынны
 извѣститъ—наказаць, паведаміць
 извѣчный—спрадвечны, адвечны

изгиб — выгінка, загібінка
 изгибаться — выгінацца
 изгнанник — выгнаньнік
 изгнать — выгнаць
 изготовлять — вырабляць
 издалека — здалёк
 издать — выдаць, выдрукаваць
 издание — выданьне, выдрук
 издатель — выдавец
 издательство — выдавецтва
 издержать — выдаць, зрабіць наклад
 издревле — здаўна, спрадвеку
 издержки — выдаткі, наклад, кошт, страта
 издѣвательство — зьдзек
 издѣваться — зьдзекавацца, наругацца
 издѣліе — вырабка
 изжарить — сасмажыць, спрэгчы
 изжога — пякотка
 излагать — выкладаць
 излишек — збытак, лішак
 излишній — збыгачны, лішкавы
 изложение — выкладаньне
 изломать — зламаць, разламаць
 излѣчение — вылячэньне
 излѣчить — вылячыць
 измучить — замучыць, замардаваць
 измучиться — змучыцца, замардавацца
 измѣна — зрада
 измѣненный — з'іначаны
 измѣнить — зрадзіць; адмяніць
 измѣнячивый — зрадны, зьменны
 измѣренія — памеры
 измѣрять — вымяраць, рабіць памеры
 изнанка — знанка, спод, выварат

- изнасилованіе—згвалтаваньне
 изначальный—спрадвечны
 изнеможеніе—аслабеньне, зьянмога, зье-
 маганьне
 изнуреніе—высіленьне, занурэнньне
 изнурять—вынураць, мардаваць, марнявіць
 изнѣжить—расьпесьціць
 изнывать—ныдвіць
 изобиліе—дастатак
 изобильно—ў дастатку
 изображать—азабражаць
 изобрѣтать—вымысьляць, выдумляць, ад-
 крываць
 изобрѣтеніе—вынайдаваньне, адкрыцьце
 изразец—кафля
 изреченіе—сэнтэвцыя
 изрѣдка—зрэдку, калі-нікалі
 изслѣдовать—бадаць, дахадзіць
 изстари—здаўна
 изступленіе—малістаганьне, халераваньне
 изсякать—высыхаць
 изувѣчить—скалечыць, абязьвечыць
 изумленіе—задзіўленьне
 изумлять—задзіўляць
 изумруд—змарагд
 изучать—вызуківаць, вызучываць
 изучить—вызукаваць, вызучыць
 изъян—загана, брак
 изъятіе—вынятак
 изысканіе—знахаджэньне, вышуканьне,
 баданьне
 изыскать—знайці, вышукаць, дабыць
 изюмина—разынка
 изящество—алегантнасыць

- икать—ікаць
 икона—образ, сьвяты образ
 или—або, альба, ці, ай
 ил—іл, глей
 именины—імяніны
 именительный (падеж)—назоўны (склон)
 именованный—іменны
 именно—якраз, іменна, тымчасам
 именовывать—менаваць, мяніць, называць
 имущество—маемасьць
 имѣніе—двор, маёнтак
 имѣть—мець
 имя—імя, назоў
 имя существительное—імя
 „ прилагательное—прымета
 „ числительное—чысло
 иначе—інакш, інакшы, іначай
 индюшка—індычка
 инертный—інэртны, нярухавы
 иновѣрный—іншаверац
 иногда—іногды, часам
 иноземный—чужаземны
 иной—івшы
 иносказательный — алегорычны, інша-
 значны
 интрига—баламуцтва, інтрыга
 исказить—перакручваць, казіць
 искатель—шуканьнік
 искатель приключеній—авантурнік
 искать—шукаць
 исключеніе—вынятак, выключэньне
 искони—спрадвеку
 ископаемый—капальны, копанік
 искоренять—выкараняць, нішчыць

- искоса—скоса
 искренній—шчыры
 искривлять—кывіць, выкывіляць
 икупитель—адпакутнік, выбавіцель
 искуситель—спакусьнік
 искусный—зручны, (лоўкі,) мастак
 искусственный—штучны
 искусство—мастацтва, штукарства
 искушение—спакуса
 испарение—выпарэньне
 испарина—поты
 испаряться—выпарацца
 исповѣданіе—вызнаньне
 исповѣдь—споведзь
 исподволь—паволі, памалу, спакеадя
 исподній—сподні
 исподтишка—сьціха
 исполин—волат, асілак
 исполнение—выкананьне, спаўненьне, спраўджаньне
 использование—ужытак
 исполнимый—спаўняльны, выканальны
 исполнительный—спаўняючы, выканаўчы
 исполнять—выпаўняць, даконываць
 испорченный—папсаваны, палсуты
 исправлять—напраўляць, правіць
 исправный—акуратны
 испугаться—спужацца, спалохацца, пера-
 страшыцца
 испуг—спужаньне, спалох, перастрашка
 испытание—проба, апрабаваньне
 испытать—перапрабаваць, зьведаць
 ислѣть—струпехнуць, струхлець

Истолковать—расталкаваць, вытлумачыць,
зьясьніць

Истома—вытамленьне, таменьне

Источник—крыніца, вадапеч

Истошиться—ашчэгнуць, выбіцца з духу,
аслабнуць, спаражніцца

Истреблять—вынішчаць

Истязать—катаваць, дзяжыць, бічаваць

Исцѣленіе—вылячэньне

Исчезнуть—зьнікнуць, счэзнуць, прапасьці

Исчезновение—зьніканьне

Исчислять—вылічаць, рахаваць

Итти—іці

Ищейка—сабака-ганчак

I

іюль—ліпень

іюльскій—ліпнёвы

іюнь—чэрвень

іюньскій—чарвянёвы

K

кабак—карчма, шынкоўня, шынок

кабан—парсюк, вапер

каблук—абсац, абцас

каверзы—подляя выкрутасы

кавычки—чужаслоў

кадка—кадушка

каждый—кожны

каждую ноч—абыноч

казаться—здавацца

казенный—скарбовы, урадовы

казна—скарб

казначей—скарбнік

- бозначейство—скарбовая каса
 казнить—караць
 как—як
 какой—які
 как будто—як быццам, нібы
 как говорится—маўляў, як той казаў
 каб-нибудь—абы-як
 как угодно—як-хаця
 каленый—гартаваны
 калитка—фортка
 калѣчить—калечыць, бязъвечыць
 каменный—каменны, мураваны
 каменщик—муляр
 камера—камера, изба
 камертон—камертон, дыяпазон
 камин—комін
 камка—адамашка
 камыш—чарот
 камчатный—адамашкавы
 канава—канава, роў
 кандалы—кайданы
 каникулы—вакацыі
 капелька—брызга, капачка, кропелька
 капля—капка, кропля
 капор—каптур
 каприз—капрыс
 карабкаться—глабацца, драпацца
 каракули—грымзаніна
 карандаш—алавок, крандаш
 караул—варта
 караулить—вартаваць
 карболовая кислота—карболь, карболка
 карета—карэта
 каркать—кракаць

- карман—кішэня
 карниз—карніз, гзыме, брыж
 картина—карціна, абраз
 картофель—бульба
 касаться—датыкацца, касацца, чапаць,
 рушыць
 касторовое масло—рыцына, касторка
 кастрюля—каструля, рондаль
 катаніе—паездка, паяжджаньне; праса-
 ваньне
 каток—каўзель
 катушка—шпулька
 кафтан—каптан, жупан
 качаться—гутацца
 качэль—арэлі
 качество—якасьць
 качка—калыханка
 каяться—каяцца, шкадаваць
 квартал—квартал, цыркул
 квартира—кватэра
 квартирант—кватэрант
 квасцы—алюн
 кверху—угару, дагары
 квитанція—квіт, квіток
 керосин—красін, нафта, газа
 келья—кельня
 кипа—пак
 кіпарис—цыпрыс, кіпарыс
 кипѣть—кіпець
 кипяток—вар
 кирка—матыка
 кирпич—цэгла
 кипучій—бурлячы

кирпичный завод—цагельня
 кислород—кісларод, тлён
 кислота—кісьля, квас
 кислый—кіслы, квасны
 кисть—кутас, пэндзаль
 клавиша—пішчык, клавіш
 кладбище—могільнік, кладзішча
 кладовая—склад
 клад—захаваны скарб
 клевать—дзяўбаць, клюваць
 клевер—кавіюшына, дзятліна
 клеветать—звадзіць, абгаварываць, абмаў-
 ляць, брахаць (на каго)
 клеенка—царата, кляёнка
 клеймо—знак, штэмпаль
 клешня—клепяшня
 клещи—абцугі
 кликать—гукаць
 клинок—штылет
 кличка—назва, мянушка
 клокотаць—шляхатаць
 клонить—хіліць
 клочьямі (снег)—хлопам
 клубиться—клубіцца
 клубника—клубніца
 клык—кел, зуб, клык
 клѣтка—клетка, кратка
 клюв—дзюбка
 клюква—журавіны
 ключевой—крынічны
 ключ—ключ; крыніца
 клясть—клясьці
 клясться—клясца, прысягацца
 клятва—клятво, прысяганьне

клятвопреступленіе—кывапрысяга
 клятвопреступник—вераломца, кывапры-
 сяжнік
 кляузы—махлярскія даказы
 кляча—падла
 книжная лавка—кніжная крама, кнігарня
 кнут—бізун, пуга, біч, канчук, батор
 кнутовище—пугаўё
 княжество—князьства
 коварство—подлая зрада, надступства
 ковер—дыван
 ковыряць—калунаць
 когда—калі
 когда-нибудь—калі-небудзь, абы-калі
 коготь—кіпаць
 кое-гдѣ—абы-дзе, дзе-нядзе
 кое-как—абы-як
 кое-кто—абы-хто, нехта
 кое-что—абы-што, нешта
 кожа—скура
 колбаса—каўбаса, кілбаса
 колдун—вядзьмак, чарадзеі
 колдовать—чараваць
 колебаніе—віханьне, ваганьне
 коленкор—паркаль
 колесо—каток, кола
 количественный—лічны
 количество—колькасьць
 колкость—прытычка
 колодец—студня, калодзеж
 колокол—звон
 колокольня—званьніца
 колокольчик—званочак, ворлік (краска)
 колоть—калоць, біць (дровы), шчапаць

колотушка—даўбешка
 колыбель—люлька, калыска
 кольцо—персьцень, пярсьцёнак
 колючій—колкі
 колѣнопреклоненіе—кленчанье
 комната—пакой
 комодный ящик—шuffling
 конверт—канвэрт, кувэрт
 кондитерская—цукерня
 конечно—канешна
 конопатить—забіваць пакульлем
 конопля—каноплі, калопні
 конторка—бюрка
 конторщик—кантарыст
 контрабанда—кантрабанда, шмуклерства
 контрабандист—кантрабандыста, шмуклер
 контракт—кантракт, умова
 контробас—басэтя
 конура—будка
 конфекты—цукеркі
 кончина—пакон, скананье
 коньки—конікі
 конюх—стаенны, канюх
 конюшня—стайня
 копать—капаць, рыць
 копить—зьбіраць, складаць
 копьё—дзіда
 корабль—карабель
 кордон—застава
 корень—карэнь
 корзина—кошык
 коридор—калідор
 корица—цынамон, карыца
 корка—скарынка

корм—корм, спажыва
 кормилица—мамка
 кормильцы—дабрадзеі, дабрачыны
 коробить—карбаціць
 коробка—пушка, пушанка, пудэлка
 коровай хлеба—бохан
 коростель—дзяргач, драч
 короче—карапей
 корсет—кабат, гарсэт
 корчма—карчма
 корыстный—хцівы
 корыстолюбіе—хцівасьць
 корыто—карыта, камяга
 корь—водра
 косвенный—укосны
 косить, -ся—касіць, -касавурыцца
 косоглазый—касавакі
 косой—крывы
 косоугольник—крывакутнік
 костер—вогнішча, цяпло
 костяк—касьцячтруп
 косынка—хустка, намітка
 косяк—вушак
 котловина—нізіна, лог
 котомка—хатуль
 кофе—кава
 кофейник—імбрык да кавы
 коченьть—дубець
 кошачій—каціны
 кошелек—каліта
 кошка—котка
 кража—зладзейства
 крайній—крайні, узьбярэжны
 кранк—рант

красивый — хорошы, пригожы
 красить — фарбаваць
 красильщик — сіпельнік
 краска — фарба; краска
 краснорѣчіе — красамоўства
 краснота — чырвань
 красный — чырвоны
 краснѣть — чырванѣть
 красота — хараство, прыгажосьць
 красть — красьці
 краткосрочный — малачасны
 краюха — краец
 кредит — павер
 крестец — крыжавіна, храсткі
 крестить — хрысьціць, ксьціць
 крест — крыж
 крестьянин — сялянін
 крещеніе — хрэст
 кривоногій — крываногі, раскірака
 кровать — ложка
 кровожадный — крывіжэрца
 кровообращеніе — цыркуляцыя крыві
 кровопійца — крывасмок
 кровосмѣшеніе — крывімяшаньне
 кровотеченіе — крывіточа
 кровь — кроў
 кролик — трус
 кромѣ — апрача
 кроткій — сьціплы, рахманы
 кротость — сьціпласць, лагоднасць
 крохотный — малюпаценькі
 крошить — крышыць, цярушыць
 кругозор — кругавід, вакаём
 кругом — навокал, наўкола

кружево—фарботы, карункі, брыжы
 кружиться—круціцца
 кружка—кубак, конаўка
 кружок—гурток (людзей)
 крупа—крупы
 крупно—буйна
 крутой—жорсткі; круты
 крыжовник—агрэст
 крыльцо—ганак
 крыса—пацук
 крыша—страха
 крышка—века
 крѣпкій—моцны
 крѣпостной—падданы
 крюк—крук, гак
 крючок—гаплік, гачыкі
 кстати—да рэчы
 кто·либо—абы·хто
 кувшин—жбан
 куда—куды
 кудрявый—кучаравы, сукрысты, кудравы
 кулага—раўгеня
 кузнец—каваль
 кузнечик—конік
 кукла—лялька
 кукушка—зязюлька
 купорос—купарвас
 кутеж—гульба, п'янства
 кутерьма—кутня, куламеса, калатня
 кучер—возьнік, хурман, паваждай
 кушанье—страва
 кушать—есьці

Л лаваз—магазын з мукою
 лавазник—магазыньнік
 лавка—крама
 лавочник—крамнік
 ладить—дагаджаць
 ладно—добра, ладна
 ладонь—далонь
 ладоши—ладкі
 лай—брахня, брэх, гаўканье
 лакей—лёкай, пакаёвы
 лакомка—ласун, ласуха
 лакомство—ласункі
 лампа—лямпа
 лапотник—ачкурнік
 лапоток—лапцік, кавярзенчык
 ларец—скрынка
 ласкать—лашчыць, пеставаць
 ласкаться—лашчыцца
 ластонка—ластаўка
 лачуга—халупка, бедная хатка
 лаять—брахаць
 лгать—ілгаць, маніць, брахаць
 лгун—ілгун, манюка, брахун
 легкомысленный—лёгкадумны
 легкомысліе—лёгкадумнасьць
 легко прымѣчаемый—цямісты
 легче—лягчэй, латвей
 ледник—лядоўня
 ледоход—ледаход, калі крыгі йдуць
 лейка—палівачка
 лезвіе—лезіво, лязо
 лелѣять—кукобіць, пеставаць

лента—істужка
 лепесток—ляпёстак
 лепка—ляпеньне
 лепет—кулдыячаньне, лепет
 лепеха—перапечка
 лепта—ахвяра, дар
 лесть—лёстки, лісьлівасьць
 летать—лётаць
 летучая мышь—кажан
 летчик—лятун
 лжец—ілгун, манюка, брахун
 лжесвидѣтель—фальшывы сьведка
 либо—або, ці
 ликовать—нязвычайна цешыцца
 лиловый—лілёбы
 лимон—цытрына
 линеваць—лінеіць
 линяць—лінаць
 лиса—лісіца, ліс
 лист—ліст, аркуш (паперы)
 лиф—станік
 лихорадка—трасца
 лицомъбрить—прыкідацца
 личинка—лярва
 лицо—твар, аблік, від
 личность—асоба
 лишай—лішай, круг
 лишать—пазбаўляць, не даваць, адбіраць
 лишь—ледзь
 лишь бы—абы
 ловкій—спрытны, лоўкі
 ловушка—пастка
 логовище—логава

- лодка—човен, чаўнок, лодка
 ложиться, лечь—класьціся, легчы
 ложка—лыжка
 ложь—мана
 локон—пасма
 локать—хляптаць
 ломкій—крохкі
 ломкость—крохкасьць
 ломовик—ламавоз
 ломота—ламота
 ломоть—скрыль, скіба, луста
 лопата—рыдлёўка, лапата
 лоскут—шкумат, шмат, рызінка
 лохмотье—рызьзё
 лубочный—лубяны
 луг—луг, сенажаць, пожня
 лужа—лужына
 лукавец—хітрун
 лукавство—хітрасьць
 луна—месяц (1-я квадра—маладзік, 2-поў-
 ня, 3—сход і 4—ветях)
 луч—каса, прамень
 лучезарный—сьветла-сонечны
 лучше—лепей
 льгота—прывілей, ільгота
 льдина—крыга, ільдзіна
 льнуть—ліпнуць
 льстивый—лісьлівы, вілахвост
 льстить—лісіць, лісьлівіць
 лѣкарь—дохтар
 лѣнивый—ляны, гультай
 лѣнь—ляна, гультайства
 лѣсник—лясьнік, палясоўшчык
 лѣсопильня—лесанілка

лѣстница—лесвіца, сходкі, драбіна
 лѣтом—летам, улетку
 лѣчебница—бальніца
 лѣшій—лесавік, лясун
 любезничать—мілосьнічаць
 любимица—улюбѣнка
 любимый—улюбѣны
 любитель—аматор
 любовник—палюбоўнік, каханак
 любовь—любоў, каханьне, любеньне, лю-
 бошчы

любой—любы
 любопытство—цікавасьць
 люстра—жырандоль
 лютик—казелец (раст.)
 лягавая собака—выжла
 лягушка—жаба, люгашка

М

магазин—магазын, крама
 магнит—магнэз
 мазать—шмараваць, мазаць
 мазилка—квач, помаз
 мазь—масьць
 май—травень, май
 майскій—маёвы
 маленькій—маленькі, невялікі
 мало—мала, троху, крыху
 маловато—помала
 малодушіе—маладушша, слабасьць духа
 мало-лі—ці мальска, ці мала
 малолѣтній—малалетны, бязьлетны
 малолѣтство—бязьлетнасьць

малость—маласьць, драбніца
 малочисленный—малалічны, нялічны
 мальва сѣверная (трава)—праскуркі
 мальчик—хлопец, хлопчык
 мальчишество—блазенства
 мальчишка—блазень
 малѣйшій—найменшы
 манера—манера, спосаб, звычай
 манжетка (трава)—трыперсьніца
 маркій—плямкі, плямісты
 манить—надзіць, вабіць
 манник (трава)—мурог
 маргаритка (цвѣток)—стакратка
 март—сакавік, марац
 масленица—масьлянка
 массивный—масыўны, цвѣрды і цяжкі
 мастерить—майстраваць
 мастеровой—рамесьнік, работнік
 материк—кантынэнт
 мать—матка, маці
 мачта—машта
 маяк—марская вежа, маяк
 маятник—махала
 мгла—імгла, імгліца, муць, цемень
 мгновение—імгненьне
 мгновенно—мамантам, махам
 медвѣдь—мядзьведзь
 медвѣжата—медзьвянты
 медленно—марудна
 медлить—марудзіць
 междомѣтіе—кліч
 между—між, паміж
 меланхолично—смутна, смутліва, маркотна
 меланхолия—маркота

- мелочность—драбязьлівасьць, скрупулац-
 тва
 мелькнуть—мільгануць
 мелкій—дробны
 мелкой рысью—трушком
 мелочь—драбніца, дробязь
 мель—мель, мялізна
 мельком—мімаходам, без вялікае ўвагі
 мельнік—млынар, пруднік
 мельница—млын, пруд, вятрак
 меншинство—меншасьць
 менше—меней, менш
 меня—мяне
 мерещиться—верзціся
 мерзавец—агіднік
 мерзость—агіда, брыда
 мерлушки—баранькі
 мерцать—мігнецць, бліскаць, выдаваць сла-
 бае бліскаваньне
 мести—замятаць, мясьці
 мечь—помста
 метель—мяцеліца, вея, завея, завіруха
 метла—мятла
 меч—меч
 мечта—лятунак
 мечтательность—лятуценнасьць
 мечтать—лятупецць, марыць
 миг—міг, мах, жыг, мамэнт
 мигать—плюскаць
 милашка—любунка, любачка
 милосердіе—міласэрдзьдзе
 милостыня—міласьціна, луста, афяра
 милость—ласка, любасьць, міласьць
 милый—любы, мілы

- миновать—мінаць
 минута—мінута, мінюта, хвіля
 мирволить—патураць, быць прыхільным
 мирить—годзіць, мірыць
 мирный—міравы; ціхі, ціхамірны, спа-
 койны
 мір—свѣт
 міросозерцаніе—свѣтагляд
 младшій—маладзейшы, малодшы
 мнимый—падазрываны
 мнительность—падазрэннасьць
 мнительный—падазрэнны
 много—меога, шмат
 многовато—замнога
 многолѣтній—даўгалетні, шматгадовы
 многосложный—шматскладовы
 многоточіе—недаказ
 многочисленный—мнагалічны, лічны
 множественное—множнае
 множество—множства
 множитель—множнік
 мнѣніе—зданьне, думка, развага, мерка-
 ваньне
 могила—яма, магіла
 могущество—магутнасьць
 можжевельник—яленец
 мозг—мозаг
 мозолить—муліць
 мойка—мыцьцё
 мокнуть—мякнуць, мокнуць
 мокрая погода—мокрае надвор'е, хлюпа
 мокрота—флегма, кархавіньне
 мол (частица)—пыні, дзей
 молва—пагалоска, дзейканьне

- молнія — маланка, маладня
 молодежь — моладзь, моладзеж
 молодец — маладзец, зух
 молодой — малады
 молодость — маладосьць
 молодцы — малайцы
 молот — кувалда, молат
 молоток — клявец
 молоть вздор — гарадзіць, лухту пароць
 молотьё — мелева
 молчаніе — маўчаньне, моўчкі
 мольба — маленьне, упрашаньне
 мольберт — шталюга, мольбэрт
 монастырь — манастыр, кляштар
 монашенка — чарнушка, манашка
 монашескій — чарноцкі
 моргать — плюскаць
 море — мора
 морковь — морква
 мороженое — салодкі лёд
 морщина — зморшчка, зморшчына
 мостить — масьціць, брукаваць
 мостовая — брук
 мот — круцель, талызьнік
 мотать — круціць
 мотылёк — матыль, мятлік, мятлушка
 мохнатый — касматы, калматы, бахматы
 моховое мѣсто — амшара
 мочь — магчы
 мощь — моц, сіла, магутнасьць
 мрак — мрок
 мрачный — мрочный, пахмуры, цёмны
 мстительный — імсьлівы
 мстить — памшчацца

муж—муж, мужык
 мужескій — мужчынскі
 мужественно—мужна
 музыкант—скамарох, музыка
 мука —труды, мука
 мундир—мундзер, мундур
 муравей—мурашка
 муравленный—паліваны
 мурлыканье—курна
 мурлыкать—курныкаць
 мучиться—трудзіцца, мучыцца
 мчать—мкаць
 мчатся—імчацца
 мщеніе—памшчэньне
 мыслитель—думаньнік
 мыслить—думаць, мысьліць
 мысль—думка, мысль, зданье
 мыть —мыць, праць
 мышеловка—пастка на мышэй
 мышленіе—думанье
 мышенок—мышанёнак
 мышь—мышына, шчур
 мѣдник—катляр
 мѣл—крэйда
 мѣра возможности—змога
 мѣсто—месца, места, пасада
 мѣстоимѣніе—займя
 мѣтить—значыць
 мѣткій—меткі, трафны
 мѣх—хутра, аблам; мех
 мѣшкать—бавіцца, барыцца
 мѣшковатый—цюхцей
 мѣшок—мѣх, ворақ
 мягкій—мяккі

мягкосердіе — мяккасэрдасьць
 мясник — разьнік
 мята — рута
 мяукать — курняўкаць, мяўкаць

Н

набалдашник — булдавешка
 на бавить — дадаць
 набережная — узьбярэжная
 наблюдатель — пагляданьнік, паглядач
 наблюдать — паглядаць, спасьцерагаць, са-
 чыць, пільнаваць
 наблюдательный — бачны, паглядальны,
 зіркасты
 наблюдательность — прыцямнасьць
 наблюдение — нагляд, сочка
 набожны — пабожны
 набор — складаньне; набор (рэкрутаў)
 наборщик — друкар, складальнік
 набѣг — напад, наход
 наводнение — павадкі
 навоз — гной
 навощенный — наваскованы
 наволочка — наўлечка, навалка
 навѣс — павець
 навѣрно — напеўна
 наглядность — паказнасьць
 навязчивый — прычэпны
 наглядный — наглядны, відавочны, пака-
 зальны
 нагнуть — нахінуць, нагбаць, нахіліць
 нагота — нагасьць
 награда — награда
 надбавка — наддатак

- надежда—надзея, спадзяваньне
 надежный—спадзеўны, надзейны
 надзіратель—дазорца
 надменность—пагарда, пыха, грэблівасьць
 на днѣ—падыподам
 надо—трэба
 надобно—патрэбна
 надоѣдать—дадзяваць, дакучаць
 надоѣдать словами—вякаць, жвіндаць
 надругательство—зруга
 надрываться—падрывацца, асьцягавацца
 надуть—ашукаць, абакуліць
 надѣвать—надзяваць, апрацаць
 надѣяться—спадзявацца
 наединѣ—насамоце
 нажать—націснуць, нажмаць
 нажива—зыск, прыбытак, набытак, на-
 жыва
 названіе—назоў
 назло—назлосьць
 назойливо—назольна, дакучна
 наизусть—напамяць
 наименованіе—наіме, найменьне, мена-
 ваньне
 наискось—наўскаса
 найденный—знаходны
 найденыш—знайдыш
 найпаче—найгорш, азлашчы, найпагатове
 найти—знайці
 наказаніе—караньне
 накалить—распаліць
 накатник—пакот
 накипь—пена, накіп

наморщить—зморщчыць, нахмурыць
 намѣреніе—намер, намераньне
 наоборот—наадварот
 наотрѣз—наадрэз, як адрэзаў
 нападаты—набягаць, накідацца, навалі-
 вацца, нападаць
 напасть—набегчы, накінуцца, наваліцца,
 нарынуцца; навала, напасыць
 наперстак—напярстак
 напіраць—напіраць, націскаць
 напіток—напітак, трунак
 наплечник—палік
 напільняць—напільняць
 напамінаніе—наўпамінаньне, наўпамінак
 напамінаць—прыпамінаць, наўпамінаць
 напор—напіраньне
 напавленіе—кірунак
 напавляць—кіраваць
 напрасно—задарма
 напрымѣр—напрыклад, дапрыкладу, пры-
 кладам
 на прымѣтѣ—наўведе
 напрокат—напрагул
 напружэніе—напружэньне, натуга
 напярмк—нацянькі, напрасьдэнь
 напяліваць—напінаць
 наравнѣ—ураўне
 нарицательный—намінальны, агульны
 народонаселеніе—народанасяленьне
 народ—народ, люд, людства
 нарост—гуз
 нарочно—наўмысьля, наўмысна
 наружнасьць—выгляд, вонкасьць
 наружны—знадворны, выглядны

- нарушать—парушаць
 нарѣчіе—гаворка, гутарка; прыслоўе
 нарядный—аляганцкі, прыбраны, пры-
 строены
 наряды—уборы, прыборы, строй
 населеніе—насяленьне
 насиліе—гвалт, прысіляньне, прымус
 насильно—гвалтам, сілком, сіламоц
 насильственно—гвалтоўна
 насквозь—наскрозь
 наслаждаться—раскашаваць, асаладжацца
 наслаждаться нищею—жыраваць
 наслажденіе—асалода, раскашаваньне
 наслѣдник—наступнік, насьледнік
 наслѣдственность—наступнасьць, спад-
 каўшчызна
 наслѣдство—спадчына, спадкі
 насморк—насмарга, катар
 насмѣхаться—кпіць
 насос—сікаўка, помпа
 насплетничать—назводнічаць
 на средства—коштам, накладам
 наставник—настаўнік, узгадавальнік
 настаивать—налягаць, напіраць, навалі-
 вацца
 настезь—напята
 настояніе—наляганьне, напіраньне, на-
 вяліваньне
 настоящей—цяперашні; запраўдны
 настроеніе—настрой
 наступленіе—наступ, надход
 насьдка—квакуха, квактуха
 наськомое—казюлька
 насьст—курасадня

натирать—націраць, намуліваць
наткнуться—узьбіцца, натрапіць
натошак—натшча, нашча
натягивать—нацягаць, нацягваць
наугад—наздагад
наука—навука
наускивать—цукаць, скаваць
наушник—шаптун
нахал—нахабнік
нахлѣбник—настольнік
нахмуриться—нагмурыцца, нахмарыцца
находить—знаходзіць
находчивый—знаходлівы, адмоўны
„на чай“—на гасьцінцы
начало—пачатак, пачынак, зачын
начальный—пачатковы
начинать—зачынаць, пачынаць
нашествіе—наход
наѣздник—наезьнік
небосвод—небасхіл
небо—паднябенне
небрежность—заняханьне, нядбальства
невзрачный—несамавіты
невниманіе—няўвага
невозбранно—незабаронна
невозможно—немагчыма, немажліва
невольно—мімаволі, ненаўмысьля
невредимый—непашкоджаны
невѣжа—грубіян
невѣжда—невук, праствак
невѣжество—несьвядомасьць, цямнота,
няведаньне
невѣжливость—няветлівасьць, грубіян-
ства

невыносимо — нязносна
 невыразимо — нявымоўна
 негдѣ — няма дзе, недзе
 негодование — гнеў, абурэньне
 негодяй — нягоднік, басалай
 недовольство — незадаваленьне
 недовѣріе — нявера, бязьверыца, недавя-
 раньне
 недомгаць — нядужаць, занепадаць
 недоразумѣніе — непаразуменьне
 недосмотр — недагляд, прагляд
 неостало — пабракавала, не хапіла
 недостаток — загава, вада; няхват, недах-
 ват
 недоуздок — аброць
 недоумѣвать — дзівавацца, ся цяміць
 недочет — недалічка, аблічка, педалік
 недѣйствительный — каторы ня маець сілы
 недѣля — тыдзень, нядзеля
 незабвенный — незабываны, незабыты
 нежели — ніж, нічым, чымся
 независимость — незалежнасьць
 нездоровье — нядужаньне
 неизъяснимо — нявыяўна, нявымоўна
 неисправный — непапраўны, папсаваны
 неистовство — халераваньне
 неисчислимый — нязлічоны, незрахаваны
 некогда — няма часу, некалі
 некстати — недарэчы
 неловко — нязграбна, нязручна, някрутка,
 няёмка
 нельзя — нельга, ня можна
 нелюдность — дзіканьне
 немедленно — безадкладна, тойчас, зараз

не медля—не марудзячы
 немного—троху, ня шмат
 немоществовать—нядужаць, хварэць
 ненавидимый—зьненавіджаны
 ненависть—нянавіднасьць
 ненарушимо—непарушна
 ненастье—нянасьце, дрэннае падвор'е
 ненасытный—ненаедны, прагавіты
 необузданный—нясудзержны, бажавольвы
 необходимость—нямінущая патрэба, мус
 необыкновенное явление—пракуда
 необыкновенный—нязвычайны, надзвы-
 чайны, пракудны
 неоднократно—неаднакроць
 не одобрять—ганіць
 неодушевленный—бяздушны
 неожиданно — нечаканна, неспадзейна,
 зьянецейку
 неожиданность—неспадзяванка
 неопределенный—незначальны
 неопрятность — неахайнасьць, няхлюй-
 насьць
 неопытность—неспрактыкованасьць
 неосновательно—бязгрунтоўна, няслушна
 неохотно—няхоця, нехаця
 непобѣдимый—непераможы
 непогодь—бязгодзіца
 неподвижно—нярухома, непарушна
 непоколебимый — непахільны, нязрушны,
 нясхіснуты
 непослушный-ая—няслухмяны-ая, неслух,
 самаволка
 непосредственный—беспасрэдні

- непостоянство—няцьвёрдасць, баламут-
 насьць
 непременно—канешна, конча, беспрамен-
 на, неадменна
 непрестанно—бесьперастанку, бязупынна
 непригодный—нязгодны
 неприятель—непрыяцель, злосьнік, вораг
 неприятно—няпрыемна
 неприкосновенный—недатыкальны
 неприлично—нягожа
 непримѣтно—няпрыкметна, няўпрыцям
 не принадлежащее—безналежнае
 непринужденно—бяз прынукі
 непроходимый—непраходны
 непростительный—недараваны
 нерадѣніе—нядбальства
 неряха—няхлоў, неахайны, хлюндра, чу-
 лінда
 несвойственный—няпрызвычайны, непры-
 звычайны
 нескладца--рагаза
 неслыханный—нячуты, нячуваны
 несмотря--ня гледзячы
 несовершеннолѣтіе—бязьлетнасьць
 несогласіе—нязгода
 несомнѣнный—бясумніўны
 несостоятельность—банкруцтва, нястан-
 насьць
 не спѣша—паволі, спахваля, паціху, не-
 сьпяшаючы
 несравненно—непараўнавана
 не с руки—нязручна
 несходство—непадобства

- несчастіе—няшчасьце, гора, бяда
 несчастный—бяздолны, гаротнік
 несчетно—нязьлічона
 нетерпимость—неталерантвасьць
 нетрезвый—п'яны, нецьвярозы
 неудача—незадача
 неуютить—няўладзіць
 неудобоваримый—нястраўны
 неужели—няўжо, няго
 неуклонно—няўхільна
 неуклюжий—мешкарудны, нязграбны, ка-
 салапы, мяжджула, бамбіза
 неуловимый—якога ня можна злавіць
 неумолимый—няўпросны
 неумѣренно—неўмеркавана, кераз меру
 неупотребляемый—няўжывальны, гулявы
 неурожай—няўрода, неўраджай
 неусердно—нязычліва
 неустойчиво—хістка, няцьвѣрда
 неустрашимый—неўстрашоны
 неусыпно—надта дбаючы
 неутомимый—незмардаваны, нязмораны,
 няўтомны
 неуч—невук
 нефть—нафта
 нехотя—няхоця, ня хочучы
 нечаянный—неспадзейны, няўмысны
 нечестный—нясумленны
 нечистота—нячыстасьць, бруд
 нижеподписавшийся—ніжэйпісаны, ніжэй-
 падпісаны
 нижний—ніжэйшы, сподні
 измененность—нізіна
 никак—ніяк

- нікогда—ніколі, нікалі, ніразу
 нікто—ніхто
 нікуда—нікуды
 німало, нічуть—нікаліва, нізвапня
 ніспровергать—скідаць
 нічегі—нічога
 нічтожество—ніштожнасьць, нічогасьць,
 бязвартасьць
 нічтожная мелочь—найменшая драбніца
 ніщать—галець
 ніщій—старэц, жабрак, убогі
 но—але
 новобранец—рэкрут
 новолуніе—маладзік
 новость—навіна
 ноготь—ногаць, кіпаць
 ножніцы—ножні
 ножны—похва
 ноздря—храпа, наздра
 нора—нара, пячура
 носільшык—нашэльнік
 носкі—шкарпэты
 ноябрь—лістапад
 нравіцца—падабацца
 нравственностъ — моральнасьць, сумлен-
 насьць
 нужда—патрэба, нужа, галеча
 нынѣшній—сяньняшні, цяперашні
 нѣга—пяшчота
 нѣдра—нетры
 нѣжность—негасьць, пяшчотнасьць, да-
 лікатнасьць
 нѣкогда—некалі, калісь
 нѣкоторый—некаторы

нѣмой—нямы

нѣсколько—некалькі

нѣтъ—не; няма

нѣчто—нешта

оба—абадва; абое (мужч. і жанч.)

обанкрутиться—збанкруціцца, збанкру-

обаяніе—абаяньне

обгарить—абшнарыць, абварыць

обвинитель—абвінавайца, абвінавацель

обвинять—вінаваціць

обворожительно—абварожча

обворожительница—абварожніца

обдѣлать—абрабіць

обезопасить—забясьпечыць

обезоружить—разброіць

обезпеченіе—забясьпячэньне

обезпеченный—забясьпечаны

обезпокоенный—устурбаваны

обезсилить—высіляцца

обезумѣть—адурэць, азяліцца

обезьяна—налпа

обертывать—завінаць, укручываць

обжигать—абпаліваць, абсмаліваць (ва-

ласы)

обжора—аб'ядайла

обзаведеніе—абзавадак

обзаводиться—развадзіцца (на

што-не-

будзь), завадзіць (што-небудзь)

обзор—агляд

обида—крыўда, жаль

обить—аббіць

нікогда—ніколі, нікалі, ніразу
 нікто—ніхто
 нікуда—нікуды
 німало, нічуть—нікаліва, нізванья
 ніспровергать—скідаць
 нічого—нічога
 нічтожество—ніштожнасьць, нічогасьць,
 бязвартасьць
 нічтожная мелочь—найменшая драбніца
 ніщать—галець
 ніщій—старэц, жабрак, ўбогі
 но—але
 новобранец—рэкрут
 новолуніе—маладзік
 новость—навіна
 ноготь—ногаць, кінаць
 ножніцы—ножні
 ножны—похва
 ноздря—храпа, наздра
 нора—нара, пячура
 носильщик—нашэльнік
 носкі—шкарпэткі
 ноябрь—лістапад
 нравіцца—падабацца
 нравственность — моральнасьць, сумлен-
 насьць
 нужда—патрэба, нужа, галеча
 нынѣшній—сяньняшні, цяперашні
 нѣга—пяшчота
 нѣдра—нетры
 нѣжность—негасьць, пяшчотнасьць, да-
 лікатнасьць
 нѣкогда—некалі, калісь
 нѣкоторый—некаторы

- нѣмой—нямы
 нѣсколько—некалькі
 нѣтъ—не; няма
 нѣчто—нешта
 оба—абадва; абое (мужья і жанч.)
 обанкрутиться — збанкруціцца, збанкру-
 обяняніе—абаянныне
 обгарить—абшпарыць, абварыць
 обвинитель—абвінавайца, абвінавацель
 обвинять—вінаваціць
 обворожительно—абварожча
 обворожительница—абварожніца
 обдѣлать—абрабіць
 обезопасить—забясьпечыць
 обезоружить—разброіць
 обезпеченіе—забясьпячэнне
 обезпеченный—забясьпечаны
 обезпокоенный—устурбаваны
 обезсилить—высіляцца
 обезумѣть—адурэць, азяліцца
 обезьяна—налпа
 обертывать—завінаць, укручываць
 обжигать—абпаліваць, абсмаліваць (ва-
 ласы)
 обжора—аб'ядайла
 обзаведеніе—абзавадак
 обзаводиться—развадзіцца (на што-не-
 будзь), завадзіць (што-небудзь)
 обзор—агляд
 обида—крыўда, жаль
 обить—аббіць

- обида—крыўда
 обиліе—збытак, лішак
 обирать—аббіраць
 облава—аблава
 облагать—абкладаць
 обладаніе—ўладаньне, панаваньне
 облако—вобалак, воблак, болка, хмарка
 область—краіна
 облатка—аплатка
 облаченіе—абалачэньне, наркоўнае
 адзеньне
 облачный—воблачны, хмарны
 облегчать—палягчаць, латвіць
 облегченіе—палягчэньне, палёгка, палат-
 веньне, адхлань
 обложеніе—абкладаньне
 облакачиваться—аблягацца
 обломок—зломак
 обмакивать—мачаць
 обман—мана, ашуканства
 обманщик—мань, манюка, ашуканец, кру-
 пель, абакула
 обманывать—падманяць, ашукіраць
 обманываться—падманяцца
 обмолвиться—абмовіцца
 обмолвка—абмоўка
 обморок—абамленьне, самленьне
 обмундировка—абмундураўка
 обмѣн—замена, менка
 обнадеживать—надзеіць, пеўніць, бясъ-
 печыць
 обнажать—абнагачаць, абнажаць, абга-
 ляць

- обнародованіе — агалашэньне, вшубліна
 обнаружить — выявіць, знайці, выяшукаць
 обновлять — аднаўляць
 обобщеніе — абагуленне
 обобщить — абагульніць
 обогащеніе — збагаценне
 ободрять — бадрываць
 обожать — абажаць
 обождать — пажадаць, пачакаць
 обозрѣвать — аглядаць
 обозрѣніе — агляд
 обоз — абоз
 обои — аббіцьце, шпалеры
 оболочка — пленна
 оболтус — бамбіза
 обольщать — звадзіць, баламуціць, прыва-
 бліваць
 обольщеніе — ваба, прывабліванне, вводы,
 баламуцтва
 обоняніе — нюх
 оборванец — абшарпанік
 оборот — абарот, адварот
 оборотень — скідзень
 обоюдный — узаемны
 обрабатывать — рабіць, абрабляць, аўраб-
 ляць, апрацоўваць
 обработанный — аброблены, апрацаваны
 образ — абраз
 образец — прыклад, абраз, почыт, кшталь
 образование — адукацыя
 образованность — адукаванасць
 обратный — адваротны, паваротны
 обращаться — зварочвацца

- обида—крыўда
 обиліе—збытак, лішак
 обирать—аббіраць
 облава—аблава
 облагать—абкладаць
 обладаніе—ўладаньне, панаваньне
 облако—вобалак, воблак, болка, хмарка
 область—краіна
 облатка—аплатка
 облаченіе—абалачэньне, наркоўнае
 адзеньне
 облачный—воблачны, хмарны
 облегчать—палягчаць, латвіць
 облегченіе—палягчэньне, палёгка, палат-
 веньне, адхлань
 обложеноіе—абкладаваньне
 облакачываться—аблягацца
 обломок—зломак
 обмакивать—мачаць
 обман—мана, ашуканства
 обманщик—мань, манюка, ашуканец, кру-
 пель, абакула
 обманывать—падманяць, ашукіраць
 обманываться—падманяцца
 обмолвиться—абмовіцца
 обмолвка—абмоўка
 обморок—абамленьне, самленьне
 обмундировка—абмундураўка
 обмѣн—замена, менка
 обнадеживать—надзеіць, пеўніць, бясь-
 печыць
 обнажать—абнагачаць, абнажаць, абга-
 ляць

- обнародованіе — агалашэньне, вшублікац
 обнаружитъ — выявіць, знайці, вышукаць
 обновлять — аднаўляць
 обобщеніе — абагуленне
 обобщить — абагульніць
 обогащеніе — збагаценне
 ободряць — бадрыць
 обожать — абажаць
 обождать — пажадаць, пачакаць
 обозрѣвать — аглядаць
 обозрѣніе — агляд
 обоз — абоз
 обои — аббіцце, шпалеры
 оболочка — пленна
 оболтус — бамбіза
 обольщать — звадзіць, баламуціць, прыва-
 бліваць
 обольщеніе — ваба, прывабліванне, вводы, баламуцтва
 обоняніе — нюх
 оборванец — абшарпанік
 оборот — абарот, адварот
 оборотень — скідзень
 обоюдный — узаемны
 обрабатывать — рабіць, абрабляць, дураб-
 ляць, апрацоўваць
 обработанный — аброблены, апрацаваны
 образ — абраз
 образец — прыклад, абраз, почыт, кшталт
 образованіе — адукацыя
 образованность — адукаванасць
 обратный — адваротны, паваротны
 обращаться — зварочвацца

- обращеніе—зваротак, абхаджэньне
 оброк—падатак, чынш
 обрученіе—заручыны
 обрѣзок—акравак
 обряд—абрад, цэрамонія
 обсасывать—абсмактываць
 обстановка—абстава, абстаноўка
 обстоятельно—дакладна
 обстоятельство—акалічнасьць
 обсуждать—мяркаваць, абмяркоўваць,
 разважаць, абгавараваць, абсуджаць
 обученіе—навучаньне
 общежитіе—супольнае жыцьцё, прытулак
 общенародный—паспольны, агульнагра-
 мадзкі
 общественный—грамадзкі
 общество—грамада, грамадзянства; тава-
 рыства
 общій—агульны, супольны
 объявление—абвестка
 объяснять—зьясьняць, тлумачыць
 объятія—абоймы, абшчэплываньне
 обыватель—абывацель, жыхар
 обыкновенный—звычайны, абвычайны
 обыск—ператроска, равізія
 обычай—звычай
 обѣ—абедзьве
 обѣщать—абяцаць, дэклараваць
 обязанность—павіннасьць, абавязак
 обязательно—абавязкова
 овин—асець, еўня, гумно
 овладѣть—аўладаць, апанаваць
 овощи—гародніна
 овраг—роў, вялікі роў

овца—авечка
 огарок—недагарак
 оглавление—сьписанье
 огласка—агалоска
 оглушительно—нязвычайна
 оговорка—абмоўка, увага
 огонь—сьвятло, пагонь
 огородник—гароднік, гараднічы
 огорчатъ—засмучаць
 огорчение—засмучэньне, прыкрасьць
 ограда—агарода, аграда
 ограничить—абмежаваць
 огромный—вялізарны
 огурец—агурок, гурок
 одежда—адзежа, адзеньне, вопратка
 одеколон—кельнская вада
 одинаковый—аднакавы, аднолькавы
 одиннадцать—адзінаццаць
 одинокій—самотны, адзіночны
 одиночество—адзіноцтва, адзінота
 одичать—зьдзічэць
 однажды—раз, адноўчы
 однако—аднак, адылі
 одновременно—адначасна, разам
 однообразіе—аднаваобразнасьць, аднастай-
 насьць
 односложное—аднаскладовае
 одночлен—аднасуштаўнік
 одобрение—ухвала
 одобрительно—спагадліва
 одобрить—ухваліць
 одолжать—пазычаць
 одолжение—сдэлайце—зрабіце ласку

- одолѣть—здолець
 ·одуванчик—ксяндзоу̣ плешь—внѣво
 ·одурь—адур, адурѣньне, аглуменьне
 ·одѣяло—коўдра, адзяяла, дзяруга
 ·одѣяніе—адзяньне, уборы
 ·ожерелье—мавісты, наралі
 ·ожидать—чакаць
 ·озеро—возера
 ·ознакомиться—абзнаёміцца
 ·окно—вакно
 ·окончаніе—заканчэрѣне, даканчэрѣне,
 канчатак
 ·окорок—кумпяк
 ·окоченѣть—адубець
 ·окрайна—украіна
 ·окрестность—ваколіца
 ·округ—правінцыя, вокруг
 ·октябрь—кастрычнік
 ·оладья—ладка
 ·олень—алень
 ·олицетворяль—увасабляць
 ·олово—цын, волава
 ·оловянный—цыноўпы, валавяны
 ·омрачать—засмучаць, задаваць, тугі
 ·омут—вір
 ·она—яна
 ·он—ён
 ·опасно—небясьпечна
 ·опасность—небясьпека
 ·оперяться—абперывацца
 ·оперяться зеленью—уруніваць
 ·опечаливать—засмучаць
 ·опечатка—друкарская абмылка
 ·опись—сьпіс, попіс, рэстар

- opleуха—apлявуха, плюха, поўх
 •оповѣщеніе—абвяшчэньне; наказ, назнай-
 •опозданіе—спазьненьне
 •опорочить—асароміць, аславіць, асканда-
 •оправдывать—бязьвініць
 •опредѣленіе—азначэньне
 •опредѣлительный—азначальны
 •опредѣлить—азначыць; абмеркаваць
 •опредѣлять—азначаць; меркаваць
 •опрокинуть—заваліць
 •опрокинуться—абярнуцца, вывернуцца
 •опрометью—вопрамець; кумільгам; угрунь
 •опротивѣть—зьянялюбець, апрыкліцца
 •опрятность—ахайнасьць
 •оптом—агулама
 •опустошить—спустошыць, зьянішчыць
 •опухнуть—апохнуць
 •опыт—вопыт, а дасьлед. проба, спракты-
 •опьянѣть—упіцца
 •опять—ізноў
 •оратор—прамоўца
 •орел—арол
 •орудіе—арудзьдзе
 •оружіе—аружжа, бронь
 •орѣх—гарэх
 •оса—асва
 •осада—эбляжэньне
 •осадки—выпады
 •осанка—самавітасьць
 •освободить—вызвальяць
 •освѣщать—асьвятляць

осенній—восенны, восенскі—өінөшфвопо
 осенью—увосень, восеньню
 оскалить, -ся — вышчарыць, -цца, выска-
 оскорбиться—абразіцца, пакрыўдзіцца
 ослушник—неслух—атывадварно
 оскорбленіе—абраза, өінөкфвөрно
 ослѣпленіе—засьяляпеньне
 ослѣплять—сьляпіць, засьяляпляць
 осмотр—агляд, равізія
 основаніе—уснова, грунт, падмуровак
 основательно—грунтоўна, дакладна
 основать—залажыць, заснаваць
 особа—пярсона
 особенно—асабліва
 особенность—асаблівасьць
 особый—асобны
 оспа—воспа
 оспопрививаніе—прышчэпка
 оставить—пакінуць
 оставлять—застаўляць, пакідаць
 остальное—тое, што засталось
 остальной—пазасталы
 остановиться—спыніцца, прыстоіць
 остановка—спыненьне, прыстойка
 остаток—рэшта, астача
 остерегать—засьцерагаць
 остерегаться — сьцярэгчыся, высьцяра-
 гацца
 осторожность—асьцярожнасьць
 острастка—прыгроза
 остров—выспа, востраў
 острота—войстрасьць; войстрае і вразум-
 нае слова

- опроверженіе—зьянпраўджанье
 острый—войстры, гостры
 оступиться—абшаснуцца, абступіцца
 остыть—астыгнуць
 осуждать—асуджаць, ганіць
 осуществить—ажыцьцёвіць, спраўдзіць
 осѣдность—аселасьць
 осѣнить—ахінуць
 отблеск—водбліск
 отвертка—адмычка, шрубнік
 отворять—адчыняць
 отвратительно—брыдка, гідка, з душы
 прэць
 отвращеніе—агіда
 отвѣдать—пасмакаваць
 отвѣт—адказ
 отвѣтственность—адказнасьць
 отвѣчать—адказываць
 отвязись—адчапіся, адкасьніся
 отдаленіе—воддаль, адлегласьць, адскок
 отдохнуть—адпачыць, аддыхнуць
 отдых—адпачынак
 отдѣльно—асобна, паасобку
 отец—бацька, айцец
 отечество—бацькаўшчына, айчызна
 отзвуки—згукі, водгукі
 отказ—адмова
 отказываться—адмаўляцца
 отклик—адгалос
 отклонить—адхіліць
 откос—адхон, пакат
 открыть—адчыніць, адкрыць
 откуда—адкуль
 отрицательный признак—адзнака

- отлично — дужа добра, дасканальна
 стмычка — адмычка
 относительно — адносна, памяркоўна
 отношеніе — адношаньне, адносіны
 отовсюду — адусюль, зусюль
 отодвигать — адсуваць
 отомститъ — памсьціцца
 отопленіе — апал, паліва
 оторопь — утрапеньне
 отпечаток — адбітак, адпячатак
 отповѣдь — адпаведзь
 отправитель — высыланьнік
 отпрыск — водпрыск, адростак, выплод
 отпрягать — вырагаць
 отпуск — водпуск
 отрава — атрута
 отраженіе — адбіцьце
 отрада — здаволенасьць, радасьць
 отрекатся — адракацца, выракацца, чу-
 рацца
 отрицательно — адмоўна
 отродье — вырадак
 отрочество — дзяцінства
 отрубить — адсячы, уцяць
 отруби — пасеі, высеўкі, абсеўкі
 отряд — адзел, адрад
 отсрочка — адклад у часе, адсрочка
 отставка — адстаўка, дымісія
 отступленіе — адступаньне
 отсюда — адсюль, адгэтуль
 оттепель — адліга, адляж
 оттуда — адгуль
 оттънок — водцень
 отцеубійство — бацькаўбіўства

- отчасти—частнаю
 отчаяніе—адчай, роспач
 отчаянно—з адчаем, з роспаччу
 отчего—чаму, чаго, дзеля чаго
 отчет—абрахунак, справадзача, адчот
 отыскать—знайці, адшукаць, дашукацца
 отягощать—абціжарываць, абцяжаць
 охладѣть—асьцюдзянець
 охота—паляваньне, ловы; ахвота
 охотник—пальўнічы, лавец
 охотно—з ахвотаю, ахвотна
 очаг—ачаг, агнішча
 очарованіе—ачараваньне, чароўнасьць
 очаровательно—чароўна
 очаровать—зачараваць, падчараваць
 очаровывать—чараваць
 очевидно—вчавіста, відчна
 очередь—чарод, чарада, чарга, каляя, ра-
 доўка
 очень—дужа, надта
 очерк—начырк, шкіц
 очутиться—апынуцца, ачынуцца
 очки—акуляры
 ошейник—ашыйнік
 ошибка—абмылка
 ощупью—вобмацкам, шчупком

П

- павлин—павук
 падаль—падла
 падать—валіцца
 падеж—склон; пошасьць, вопадзь
 падучая болѣзнь—канвульсіі
 падчерица—падчарка

- пакля—пакульле
 палач—кат
 паяка—кіёк, палка
 памятник—помнік, памятник
 панталоны—нагавіцы, споднія штаны
 папа—папа, папеж; тата
 пар—пара
 парень—дзяцюк, хлопец
 пари—заклад
 парикмахер—парыкмахер, цырульнік, га-
 леньнік, стрыжэньнік
 царовое поле—папар
 парши—шолудзь, пархі
 паршывый—пархаты, шалудаівы
 паслен—глісьнік (трава)
 пасмурно—хмарна
 пасха—паска, вялікадне, вялікдзень
 пахарь—ратай
 махота—ралья
 пачкаць—пэцкаць
 паяць—літаваць
 пельмень—калдун, варэнік
 пентюх—мяжджула
 пепельніца—попелка
 первоначальный—першастковы
 первый—першы
 перевод—пераклад, тлумачэньне
 переводчик—перакладчык, тлумач
 перевозчик—пэравозьнік
 перевёс—перавага
 перегородка—пераборка, адгародка
 перегрузка—перавалка
 перекупщица—перакужка
 перелистываць—лістаць

- переміре—замірэнне да часу
 переплет—вокладка (цвёрдая і мяккая)
 переплётчик—вокладнік
 перулок—завулак
 перила—поручні, парэнджы
 перочинный ножик—складанчык
 перчатка—пяшчатка, рукавічка
 пескарь—піскуж
 пестро—пстрыката, прыста
 пестрота—пстрыкатасьць, прыстасьць
 печаль—сум, засмучэнне, журба
 печатаць—друкаваць
 печатня—друкарня
 печать—пячаць; друк
 печенье—пячыстае
 печник—пячкур
 пещера—пячура
 пилить—пілаваць
 пилюля—галачка
 пирожное—пірожнае, пестка
 пиршество—баяванне
 писатель—пісьменьнік
 писмоводитель—пісьмавод
 питаніе—карменьне, пажыва
 питаться—жывіцца, карміцца
 питомец—гадунец
 пища—яда, ежа, еміна
 плавкость—хліпясьліваць
 платеж—выплата
 платск—хустка
 платье—сукня, адзеньне, адзежа
 плаун—дзераза, цякун (раст.)
 племянник—пляменьнік
 плотина—грэбля

- плотно—шчыльна, шчытна
 плошадка—пляцок, пляцык
 плошадзь—плошча, пляц
 плутовство—круцельства, махлярства
 плѣвъ—палон, няволя
 плѣвник—паняволены, палонны
 пляска—скокі
 побережье—узьбярѣжжа
 побить—аббіць
 побрякушка—брындзюлька
 побуждать—зацяваць
 побѣда—перамога
 повадзіцца—унадзіцца
 павиду—наўзрок
 павізвацца—пакарацца
 погібать—гінуць
 поговаривать—дзеіваць
 поговорка—прыказка, прымоўка, прыслоўе
 пограничны—украінны
 погреб—склеп, пограб
 погребеніе—пахаваньне
 погремук—званец (раст.)
 погремушка—бразнаўка
 подарок—падарунак, гасьцінец
 податель—падаўца
 подать—падатак
 подаяніе—міласьціна, луста хлеба
 подвергаться—падпадаць
 подвижность—рухавасьць
 подвластность—падлегласьць, надудад-
 насьць
 подвиг—высокі учынак
 подвода—фурманка
 под гору—з гары

- поддакивать—патураць
 поденщик—падзённік
 подержанный—ужываны
 поджать—падажмаць, падшчаміць
 поджигатель—падпалшчык
 подзадоривать—падбіваць
 подкрѣпленіе—Падсілак, падсілчаваньне,
 узмацненьне
 подлежащее—дзеінік
 подлинник—аўтэнтык
 подлѣ—побач, вобак, ля
 подметка—падноска
 подножка—суножка
 поднятіе—падніманьне, падойм
 подобіе—падобнасьць
 подобострастіе—падлыжнасьць
 подогнуть—падхіліць, падкасаць
 подозрительность—падазрэннасьць
 подонки—падскробкі, буза
 подорожник (раст.)—трыпутнік
 подпоясаться—падпэразацца
 подраздѣленіе—падзел, драбнейшы па-
 дзел, падразьдзел
 подруга—таварышка
 подряд—дастава
 подряжать—контрактаваць
 подсвѣчник—ліхтар
 подсказывать—падказываць
 подслѣповатый—няўзоркі
 подсѣжник—пралеска
 подсолнечник—сланецнік
 подстрекать—падбіваць, падбухторываць,
 падвучаць
 подсудимый—той каго судзяць, падсудбы

подтверждение—пацьвярджэньне
 подчеркивать—падчыркiваць, падкасоў-
 ваць

подчиняться—паддавацца, падчыняцца
 подъёмный—паднімальны
 подмышки—падпашкі
 пожалуйста—калі ласка, будзьце ласкавы
 пожелание—пажаданьне
 пожертвование—афяра
 пожизненно—да самае сьмерці, на ўсё
 жыцьцё

пожимать—сьціскаць
 позавчера—заўчора
 позади—адзаду, ззаду
 позапрошлый—перадастатні
 позапрошлогодній—залеташні
 позволение—дазвол
 позвонок—хрыбетны вужлак
 позвоночник—хрыбетны стоўп
 поздравление—павіншаваньне
 позор—ганьба, сорам
 поистинѣ—запраўды, дадушы
 пока—пакуль
 показатель—паказальнік
 покатый—спадлівы, адхоны
 покаяние—пакута
 покой—спакой
 покойник—нябожчык
 покоритель—пераможнік
 покориѣше—найпакарней
 по крайней мѣрѣ—прынамся
 покровитель—пратэктар
 покупатель—купец, купляннік

- покупати—купляць
 покушеніе—замах
 пол—падлога, памост; плоть
 полагаться—здавацца, пакладацца
 полдень—поўдня, паўдзён
 полезный—карысны
 полет—лёт
 полка—паліца
 полно—поўна; досыць, годзе
 полноводіе—павадкі
 полноўсны—поўнае вагі
 полномочіе—поўнаважнасьць
 полог—засьціла
 положеніе—становішча, стан
 положительная степенъ—звычайная ступень
 полотенце—рушнік
 полугодіе—паўгодкі
 получатель—адресат
 получать—даставаць
 полушаріе—паўклубок, паўкуля
 польза—карысьць, інтарэс
 пользоваться—лячыць, даваць пользу
 пользоваться—карыстаць
 помимо—апроч
 поминовеніе—памін, памінкі
 помой—памыйкі
 помойная яма—памыйня, сьметнік
 помолвка—змовіны, запоіны
 помѣститься—зьмесціцца
 помѣсячно—штомесячна
 помѣтка—знак
 помѣшанный—здурнелы
 помѣщик—пан, гаспадар двара

- поневоля—з няволі, з прынукі
 понемногу—патроху
 понимать—разумець, цяміць
 понос—мыт
 поношеніе—зьнявага на словах, лаянка
 понуждать—прынукаць, рупіць
 поныць—дагэтуль
 понятіе—разуменьне
 понятливость—цямлівасьць
 понятливый—цямны, цямлівы
 по об'ём сторонам—пааберуч, абапал
 попадать—трапляць, уцэліваць
 попереk—упоцерак
 попеченіе— апекаваньне, печа
 попечительство—апека, апекаваньне
 заплатиться — паквітавалца за свае
 ўчынкі
 пополам—напалам
 пополудни—папаўдні
 поповник (раст.)—рамон
 поправка—направа
 попрек—папіка, дакор
 попрошайка—папрасяка
 попрыгунья—скакунка
 попытка—спроба
 поражают—паражаць, зусім перамагаць
 поражение—паражэньне, паражка, пера-
 мога
 поразительно—паражліва
 порицаніе—ганьба, згана
 породжать—спараджаць
 порожняком—паражнём
 порознь—паасобку
 порок—вада, хіба, загана

- порочить—ганьбіць
 порочный—папсаваны
 портить—псаваць
 портниха—швачка
 портной—кравец
 поруганіе—зъдзек, наруга
 поручать—даручаць
 поручитель—паручаньнік
 порхать—пырхаць
 порча—псета
 порыв—парываньне
 порядочный—парадачны
 посёлок—выселкі
 поскользнуться—пасьлізнуцца
 пословица—прыслоўе, прыказка
 послушаніе—послух
 послушность—слухмяства
 послѣ—пасья
 послѣдній—астанні, апошні
 послѣдователь—перайманьнік, пасьледа-
 ваньнік
 посмѣяніе—пасьмех, наруга
 пособіе—падмога, дапамога
 посреди—пасярод
 посредственно—сярэдне, пасярэдняму
 постановленіе—пастанова
 постепенно—паступова, ступяцёва
 поститься—паставаць
 посторонній—чужы
 постройка—будоўля
 поступок—учынак
 посуда—пасудзіныне, начыныне
 мосѣщеніе—даведаньне

- поневоля—з няволі, з прынукі
 понемногу—патроху
 понимать—разумець, цяміць
 понос—мыт
 поношеніе—зьнявага на словах, лаянча
 понуждать—прынукаць, рупіць
 понынь—дагэтуль
 понятіе—разуменьне
 понятливость—цямлівасьць
 понятливый—цямны, цямлівы
 по об'ём сторонам—пааберуч, абапал
 попадать—трапляць, уцэліваць
 поперек—упоцерак
 попеченіе—апекаваньне, печа
 попечительство—апека, апекаваньне
 заплатиться — паквітавацца за свае
 ўчынкi
 пополам—напалам
 пополудни—папаўдні
 поповник (раст.)—рамон
 поправка—направа
 попрек—папіка, дакор
 попрошайка—папрасяка
 попрыгунья—скакунка
 попытка—спроба
 поражают—паражаць, зусім перамагаць
 поражение—паражэньне, паражка, пера-
 мога
 поразительно—паражліва
 порицаніе—ганьба, згана
 породжать—спараджаць
 порожняком—паражнём
 порознь—паасобку
 порок—вада, хіба, загана

- порочить—ганьбіць
 порочный—папсаваны
 портить—псаваць
 портниха—швачка
 портной—кравец
 поруганіе—зъдзек, наруга
 поручать—даручаць
 поручитель—паручаньнік
 порхать—пырхаць
 порча—псета
 порыв—парываньне
 порядочный—парадачны
 посёлок—выселкі
 поскользнуться—пасьлізнуцца
 поговорка—прыслоўе, прыказка
 послушаніе—послух
 послушность—слухмяства
 послѣ—пасля
 послѣдній—астатні, апошні
 послѣдователь—перайманьнік, пасьледа-
 ваньнік
 посмѣяніе—пасьмех, наруга
 пособіе—падмога, дапамога
 посреди—пасярод
 посредственно—сярэдне, пасярэдняму
 постановление—пастанова
 постепенно—паступова, ступяніёва
 поститься—паставаць
 посторонний—чужы
 постройка—будоўля
 поступок—учынак
 посуда—пасудзіныне, начыныне
 посѣщеніе—даведаньне

потеря—страта, згуба
 потерять—згубиць, страпиць
 потолок—столь
 потому—таму, дзеля таго
 потом—патым, затым, пасья таго
 потребность—патрэба
 потчивать—трактаваць, частаваць
 похищать—скрадаць
 похожий—падобны
 похороны—хаўтуры, пахаваньне
 поцѣлуй—пацалунак, буся
 почва—грунт, глеба
 по-человѣчески—палюдзку
 почему—чаму, дзеля чаго, зачым
 почет—чэсьць, ушанаваньне
 починка—направа
 почка—пупышка; почка
 почти—блізка, блізка таго, блізка што,
 амаль не, бязмаль
 почтительность—пачцівасьць
 пошлина—аплат, мыт
 пощада—міласьць
 пощечина—поўх, аплявуха
 поезд—поезд, цягнік
 поэтому—дзеля таго
 появляются—зьяўляцца
 поясница—сярэдзіна
 правительство—уряд гаспадарства
 править—кіраваць, урадаваць
 правленіе—уряд, кіраўніцтва
 правописание—ортографія, правапіс
 праздник—святая
 праздновать—святкаваць
 праздность—гулявасьць

- врачешная—Пральня, прачкарня
 превозмочь—Перамагчы
 превосходить—перавышаць
 Превосходная степень — найвышэйшая
 ступень
 превосходство—перавышка, вышэйшасць
 превращать—Пераварачаваць на другое
 превышать—Перахадзіць, Перавышаць
 преграждать—загараджываць
 преданность — адданаць
 предатель—подлы зраднік, прадаўца
 предательски—Пазрадніцку
 предвидѣть—Прадбачыць
 предвѣдѣніе — Прадзнацьцё
 предзнаменованіе—Прадзнака
 предисловіе—Прадмова
 предки—дзяды, прэдкі
 предлагать—суліць, прапанаваць, набі-
 вацца
 предлог—Прыйма (грамат.); пасул
 предложеніе — суленьне, прапазыцыя;
 сказ, фраза
 предложный падеж—месны склон
 предмет—Прадмет, рэч
 предназначеніе—Прадназначаньне, пры-
 значаньне
 предостереженіе — засьцераганьне, пе-
 расьцярога
 предосторожность — Прадасьцярожнасць
 предосудительный—наўперадзаганны, ня-
 годны, благі
 предписаніе — Прадпісаньне, загад на
 пісьме
 предполагать—меркаваць, гадаць, уважаць.

- предпочитать—уважаць за лепшае
 предразсудок—прыхамаць
 предсказывать—вешчаваць, прадказываць
 представитель—прадстаўнік
 представительный—самавіты, прадстаў-
 нічы
 председа́тель—Прэзас, старшыня
 предупредительно—папярэдліва
 предупредить—папераджаць
 предусмотрительно—угадліва
 предчувствие—прадчуцьцё
 предьявитель—падаўца
 предыдущий—папярэдні
 прежде—раней, перад тым
 преждевременно—без пары, раней часу
 прежний—ранейшы, папярэдні, перад тым
 быўшы
 презирать—пагарджаць, грэбаваць
 презрительно—грэбліва, пагардна
 презрѣніе—пагарда, узгарда
 преимущественно—пераважна
 преимущество—пераважнасьць
 преклсло́вие—пракаслоўнасьць
 прекрасно—надта хораша, вельмі красна
 прекращать—спыняць, заста́наўліваць,
 канчаць
 прелестный—вабны, прынадны, лёсы
 прельщение—прынада
 пренебрежение—няўвага
 преніе—спрэчкі, дыскусія
 преобразование—ператварэньне
 преодолѣть—сходаць, змагчы
 преподаватель—вучыцель, выкладаньнік
 преподавать—вучыць, выкладаць

- препровождать—перасылаць; бавіць (час)
 препятствіе—завада, перашкода
 переурвать—перарваць
 прерывать—перабіваць, перапыняць
 преслѣдованіе—пераслѣдаваньне
 престол—пасаг
 преступленіе—праступства, злы ўчынак
 пресыщеніе—перасытнасьць
 преувеличеніе—перабольшаньне
 прибавленіе—дадатак
 прибавочный—дадаткавы
 приближаться—набліжацца, бліжыцца
 приблизительно—блізна таго, блізна
 побережье—узьбярэжжа
 прибыль—карысьць, прыбытак, спор
 прибытіе—прыбыцьце
 привидѣніе—здань, зданьне
 привить—прышчапіць
 привлечь—гарнуць да сябе, вабіць,
 прынаджываць
 привыкать—прызвыкаць, прызвычаівацца
 привычка—прызвычка
 привѣт—прывітаньне
 привѣтствовать—вітаць
 привѣтливо—ласкава, прыхільна
 привязанность—прывязанасьць
 приглашать—запрашаць
 приговор—прысуд
 пригодность—здатнасьць, згожасьць
 приготовленіе—прыгатаваньне, рыхта-
 ваньне
 приданое—пасаг
 придаточный—даданы
 придиричивый—прыдзірлівы, зьвяглівы

- прижиганіе—прыпаліваньне
 прыжыматъ—прыціскаць
 прыжаніе—заклік, нахід
 прызма—брыла, прызма
 прызнак—прымета, знак
 прызрак—мара, здань
 прызр'ённе— апека
 прызвѣ—заклік
 прыказаніе—загад
 прыказчык—крамнік, прыганяты, даручны
 прыключеніе—пры годя, здарэнне, стацьцё
 прыкр'эпляць—прымацняць, прымацоўваць
 прылагательное імя—прымета
 прыласкатъ—прылашчыць
 прылежаніе—Пільнасьць, рупнасьць, ста-
 равнасьць
 прыліпчыўнасць—ліпучасьць
 прылічце—прыліка, прызвучасць
 прыложэнне—дадатак
 прымірыць—мірыць, давадзіць да згоды
 прым'ененне—ужытак
 прым'ёр—прыклад
 прым'есць—прымешка
 прым'очанне—увага, заметка
 прыналежаць—наляжаць
 прынімаць—прымаць
 прынудзительный—прымусовы, з прынукі
 прынуждатъ—прынукаць, прымушаць, пры-
 сіляць
 прыпадок—прыпадак хворасьці, параксізм
 прыправа—закраса
 прырода—натура, прырода, урода
 прысёіць—прыўлашчыць, прысабечыць
 прыскорбіе—засмучэнне

- прислуга—слуга, чэлядзь
 прислушывацца—прислухівацца
 пріемір'ць—сьціхамірыцца
 пріемотр'цца—прыгледзіцца
 пріепасобленіе—прылада
 пріеедінить—далучыць, прылучыць
 пріепасобляць—прыспасобліваць, дапа-
 соываць, прыгарноўваць
 пріестаніще—прыхін, прытулак
 пріестать—прыбіцца
 пріестегивать—прышпіляць
 пріестальны—цільны
 пріестрастіе—староннасьць, небесстарон-
 насьць
 пріестуват'ць—быць, знахадыцца, быць
 прысутным
 пріестяжная—варчаковая, прыпрэжка
 пріеторно—грыкра
 пріет'сненіе—ўціск
 пріетяжательны—прыналежны
 пріехоть—капрыс
 пріец'бліват'цца—складацца, пэліцца
 пріец'бляць—прычэпліваць
 пріечастіе—дзеяслоўная прымета (грам.)
 пріеческа—зачоска
 пріечесать—зачасаць, зачасацца
 пріечудливо—дзівесна
 пріемыш—дольнік, няродны дзіцёнак на
 ўгадаваньні
 пріеобр'цать—набываць, нажываць, зда-
 бываць
 прі'езжій—прыезны, прыбылы
 пріюг—прытулак
 пріютить—прытуліць

- пріятность—прыемнасьць
 пробовать—каштаваць, зажываць, смакаваць
 пробочник—штопар
 пробужденіе—абуджэньне
 провідьніе—правідзеньне
 провожать—праваджаць, прапускаць
 проволока—дрот
 проворство—скрыт, жвавасьць, рухавасьць
 прогрессивный—паступовы
 прогулка—пагулянка
 продовольственный—харчовы, аправізацыйны
 продолженіе—працяг
 прозрачность—празрыстасьць
 проигрывать—прагуліваць
 произведение—твор; множыва, зьлічво
 производить—тварыць, вытвараць
 производство—вытвор
 произвол—самавольства
 произносить—вымаўляць
 происхождение—род, пахаджэньне (з роду)
 происшествіе—здарэньне, прылука, прыгода
 проказник—дуронік, пракуда
 пролить—разьліць
 промах—абмашка
 промежуток—інтэрвал, межка
 промышленность—прамыслэвасьць
 пронзительно—праразьліва, вераскліва
 прощкать—пранікаць
 прощительный—праніклівы
 проныра—пралаз
 пропасть—прэрава, бяздоньне, прадоньне

- пропитаніе—жывеньне
 пропуск—перапуск
 пропускная бумага—прымакатка
 прорубь—пролубка, панаўка
 просвѣщеніе—прасьвета
 просматривать—праглядаць
 просрочивать—прапускаяць наказаны час
 простительно—прабачна
 простить—дараваць
 простой—просты
 простор—воля
 просторный—раскошны
 пространство—прастор
 проступок—благі ўчынак
 простыня—посылка
 просфора—праскурка
 просчет—аблічка
 просыпаться—прачынацца, пращывацца
 противник—супраціўнік
 противно—прыкра, брыдка
 противоположность — праціўлежнасьць, контраст
 противорѣчить—пярэчыць, казаць наў-проці
 противоядіе—проціватрута
 прохладный—прахалодны
 прохожий—падарожны, хадзяка
 прочность—цвѣрдасьць, моцнасьць, трываласьць
 прошедшее—мінулае, перабытое
 прошеніе—прасьба, заява
 прошлогодній—леташні
 прошлое—мінуўшчына
 прощаніе—разьлітаньне

- прощать—дараваць, выбачаць
 прощаться—разьвітывацца, адкланівацца
 прощенье—дараваньне, прабачэньне
 прыгать—скакаць
 прыскать—пырскаць
 прядь—жменя, пасмачка, горстка
 прямо—проста
 прямолинейный—проста лінейны
 прямоугольник—простакутнік
 пряник—пернік
 прятаться—хавацца
 птенец—цісклёнак
 птица—птушка
 пугать—страшыць, палохаць
 пугливо—пужліва, палахліва
 пуговица—гузік
 пузырь—бурдыль (на вадзе)
 пулемёт—кулямёт
 пуля—куля
 пускать—пушчаць
 пустой—пусты
 пустомеля—брахун
 пусть—няхай, хай
 путаница—плутаніна, бунтаніна
 путать—плутаць
 путешествие—падарожа
 пухнуть—похнуць
 пушка—пушка, гармата
 пчеловодство—пчалярства, зямецтва
 пылать—ныхаць полымем
 пыл—запал, гарачка
 пыль—пыл, курага
 пыхтеть—сапаць, пыхаць

пѣвец—пѣюн, пѣсьняр
 пѣніе—пѣяньне
 пѣтух—певень
 пѣть—пѣяць
 пѣхотинец—пѣхотны жаўнер
 пѣшком—пѣша, пѣхатою
 пятно—пѣяма

Р

раб—раб, нявольнік
 раболѣніе—падляганьне, рабалепстве
 работа—работа
 работащій—прапавіты
 рабочій—работнік, рабочы
 равнин—рабін
 равенство—роўнасьць
 равнина—раўніна, раўнядзь
 ровно—роўна
 равновѣсіе—раўнавага
 равный—роўны
 ради—дзеля
 радуга—вясёлка, смок
 радѣтельный—зычлівы, радзівы
 разборчивый—перабірлівы
 разбрасывать—раскідаць
 развитие—разьвіцьце
 развлечение—забава
 развернуть—разгарнуць
 разврат—распушта
 возвращать—навучаць распуставаць
 развѣ—хіба
 развѣдка—узъведка

- разговаривать—размаўляць, гаманіць, гу-
 тарыць, зюкаць
 разговор—размова, гутарка, гаворка
 разгром—разгром, спусташаньне
 раздор—нязгода
 раздражать—дражніць, раздражніваць
 раздражительность—дражлівасьць
 раздѣвать—расдранаць, разьдзяваць, разь-
 біраць
 раздѣл—падзел
 разводив—разводзьзе
 различный—розны, размаіты, усялякі
 разложение—раскладаньне; руйніццё, струх-
 леньне
 размѣн—мена, менка
 разница—розьніца
 разозлиться—зазлавацца
 разорять—разбураць, раскідаць, руйнаваць
 разработать—распрацаваць
 разрушать—разбураць, нішчыць
 разрывать—разьдзіраць
 разрѣшеніе—дазвол
 разрѣшить—дазволіць
 разсвѣт—сьвітаньне, золак
 рассказ—аповяданьне
 расстояние—адлегласьць
 рассуждать—разважаць
 рассылный—пасланец
 разум—розум
 разъѣзд—раз'езд, пераезд, разьмін, пат-
 руль
 разъясненіе—зьясьненьне, тлумачаньне
 раньше—раней, даўней
 раскаяніе—каяньне, пакута

- распорядитель—распарадчык, загадчык
 расписка—квіт, расьпіска
 располагать—меркаваць
 распределение—расклад
 распря—звядка
 распутье—ростайі
 растаскивать—расьцягаць
 растение—расьвіна
 распродажа—распродаж
 распространение—пашырэнне
 растворять—расчыняць
 расграта—растрата
 расстрогать—расчуліць
 расход—выдатак
 расцвѣтать—зацьвітаць, красаваць
 расчет—памяркацыя, разьлічэрыве, пад-
 рахунак
 рвота—рвані, ваніты, ванітаванне
 ребенок—дзіцёнак, дзіцянё
 ребячество—дзяціныя ўчынкі
 ревѣть—раўці, рыкань, гусьці
 ревность—рэўнасьць, зайздасьць, завісьць
 резина—гума, гумілістрык
 резолюція—пастанова
 резон—рацыя
 ремень—рамень
 ремесленник—рамесьнік
 ремесло—рамяство
 ренсковой—гарэлачны, вінны
 ржавчина—іржа, аржавеньке
 ржать—ірзаць
 рига—ток, гумно
 рисунок—рысунак, малюнак
 рис—рыс, рык

- родильница—радзіха
 ровик—равок
 родина—родны край
 родители—бацькі
 родник—крыніца
 родительный падеж—родны склон
 рожь—жыта
 Рождество—Раждство, коляды
 роза—рожа
 розовый—рожавы
 розыск—шуканьне
 ромашка—румьянка
 росисто—росна
 роскошь—вышнасьць, раскоша
 ростовщик—ліхвяр
 роща—гай
 рубанок—гебель
 рубаха—сарочка, кашуля
 рубище—рызьзе, расьсе
 ругать—лаяць, сварыцца
 рудокон—рудакон, капач
 ружье—стрэльба
 рукоятка—цаўё
 ручательство—зарука
 ручей—ручай, цурок
 рынок—рынак, торг
 рѣдкость—рэдкавая рэч
 рѣчь—прамова, мова
 рѣшетка—краты
 рѣшетчатое—кратчатое
 рюмка—чарка, хелішак
 рябить—мітусіцца
 ряд—рад
 рядом—побач

С

- сабля—шабля
 садитъся—садзіцца, сядаць
 салфетка—сарвѣта
 самонадѣянность—саманадзейнасць
 самостоятельность—самастойнасць, не-
 залежнасць
 самоубійство—самаўбіўства, самагубства
 сапог—бот, чобат
 сапожник—шавец, чабатар
 сарай—пуня
 сахар—цукер
 сбереженіе—збераганьне
 свадьба—вясельле, свадзьба
 сверх—згары, узвыш
 сверчок—цыркун
 свиданіе—пабачаньне
 свидѣтель—сведка
 свидѣтельство—пасведчаньне
 свирѣль—жалейка
 своды—скляпеньне
 свойство—прымета
 свойственно—прывычайна
 свояченица—швагерка
 связь—звязак
 сглазить—урачы, асурочыць
 сдача—рэшта, здача; падданьне, падда-
 ваньне
 стовор—змовіны
 стгоряча—спопрыску
 свинуть—зсунуць, скрануць, зрушыць
 сдѣлайте—одолженіе—зрабіце ласку
 сдѣлать—зрабіць

- себѣ—сабе
 себя—сябе
 сегодня—сяговья, сянья
 седьмой—сѣмы
 сейчас—зараз
 селелка—селядзец
 семейство—сям'я
 сентябрь—герасень
 середина—сяродак
 серьги—ладвѣски
 сжать—сажмаць, съціснуць, съцянь
 сизый—шызы
 сильный—сіпаты
 сирень—бэъ
 ситец—пѣркаль
 сияніе—зьзяльне
 сказка—казка
 сказуемое—сказынік
 скамья—лаўка, услон, зѣдаль, тапчан
 скарлатина—шкарляціна
 скатерть—абрус, настольнік, сарвѣта
 скверно—блага
 сквозняк—скразьнік, пройма
 скворец—шпак
 съворечница—шпакаўня
 скирда—тарпа
 скитаться—бадзяцца
 скиталец—бадзяка
 склонить—схіліць
 склонность—нахіл
 скользить—каўзацца
 скользко—сьлізка, коўзка
 сколько—колькі

- скопленіе — натаўп
 скорбный — гужлівы
 скорбь — туга
 скорѣй — екарэй, барджэй, хутчэй, шыб-
 ѣй, шпарчэй
 скот — быдла, скаціна, жывёла
 скотный двор — абора, стадола
 скребница — скрэбла
 скрежет — скрогат
 скрежетать — скрыгаць, скрыгатаць
 скрипать — рыпаць, крыгаць
 скука — нуда
 скупец — скварыца
 скупость — скі арасьць
 скучаць — нудзіцца
 слагаемое — складанае
 сладость — салодкасць
 слишком — надта
 словарь — слоўнік, славар
 словно — як слова
 слог — склад
 сложеніе — складаныя
 сложный — складаны
 служанка — слуга, батрачка
 случается — трапляецца, бывае
 случай — прыпадак, здарэнне,
 прыгода
 слух — слух; чўтка, пагалоска
 случайно — прыпадкова
 слушатель — слуханьнік, слухач
 слышать — чуваць
 слышно — чутна, чувзць
 слыть — слынуць
 слюна — сьлюня, сьліна

- елякоть—хлюпа
 смежить глаза—звесьці вачмі, заплюснуць
 смежный—сумежны
 смородина—смуродзіна, парэчкі
 смотрячы—сугляды, выгляды
 смотритель—дазорца
 смрад—сморад, смурод
 смотрѣть—глядзець
 смыкать—стуляць
 смысл—змысл, сэнс
 смѣсь—мешаніна
 смерканіе—змярканьне
 смертельный—сьмяротны
 смертная казнь—кара смерцьцю
 смертный—сьмяротны, сьмяротнік
 смѣта—каштапіс, зьмета
 смѣшаться—змяшацца
 смѣшеніе—змяшаньне
 смятеніе—замятня
 снаряд—знарад
 сначала—спачатку
 снова—ўзноў, ізноў
 собираться—збірацца
 собирательный—зборны
 соблазн—спакуса, змуста
 соблазнять—звадзіць, змушчаць, спаку-
 шаць
 событие—здарэньне, надзея
 совершеннолѣтній—поўных гадоў
 совершиться—спраўдзіцца, збыцца
 совместно—сумесна
 современный—сучасны
 совѣм—зусім
 совѣсть—сумленьне

- совѣт—рада
 совѣтник—радца, радник
 совѣтовать—радзіць, раіць
 согбенный—пахілы, согнуты
 согласный—сугалосны, зычны
 согласіе—згода
 соглашатель—згоднік
 соглашеніе—згаджэньне
 сознание—крытомнасьць
 сознательность—свядомасьць
 содержаніе—зьмест; утрыманьне
 сокращеніе—пакарочаньне
 солдат—салдат, жаўнер
 солидный—паважны
 соображать—цяміць, меркаваць
 соображеніе—памеркаваньне
 сообразительность—цямлівасьць
 сообразить—сцяміць, абмеркаваць
 сообразно—сугадна, сумяркоўна, саабразна
 сообщеніе—камунікацыя; паведамляньне
 сообщество—суполка
 соответствено—адпаведна, суналежна
 соперник—супраціўнік
 сопротивление—адпор, супор, адбарона
 сор—смяцьцё, шумецьце, сур
 сорви-голова—галаварэз
 сорить—шумеціць, цярушыць
 сорное мѣсто—сьметнік
 сорочка—кашуля, сарэчка
 сорт—сорт, гатунак
 соска—соска, сусолка
 состав—склад
 состояніе—стан; маемасьць, дастаткі
 состоятельный—заможны

- сострадательный—жаласьнік
 сосуд—судно, судзіна, начыньне
 сосѣд—сусед
 сотрудник—супрацоўнік
 соучастіе—дацамога ў справе
 сохраненіе—пераховы
 сохранность—добрыя сховы
 сохранять—перахоўваць
 сочетание—злучэньне
 сочетаться браком—пабрацца
 сочувствіе—спачуцьцё, спрыянньне
 сочувствовать—спачуваць, спрыяць
 союз—злуч (грам.); хаўрус, зьвязак
 спасать—ратаваць
 спасеніе—ратунак; спасеньне (душы)
 спасибо—дзякуй, спасібог
 спаситель—збаўца
 спасительный—збаўчы, ратунковы
 сперва—сьпярша, перш
 спички—серчыкі, сернікі
 сплетница—пляткарка, зьвоніца
 сплетничать—пляткарыць, звадзіць
 сплетня—плётка
 спокойствіе—спакой
 солина—споўна
 спор—спрэчка, сьпіраньне, дыспут
 спорить—спрачацца, сьпірацца, дыспута-
 ваць
 способность—здольбасьць
 способствовать—дапамагаць
 справка—даведаньне, інфармацыя
 спрашивать—пытацца
 спугнуть—спудзіць
 спутник—падарсжнік

- спѣсь—ганараванье
 спѣшить—паспяшаць, сѣвшаца, ха-
 паца, руніца
 сравненіе—параўнаванье
 сравнивать—раўнаваць
 сравнить—прыраўнаваць, параўнаць
 средній род—ніякі род
 средство—спосаб, рада
 срок—вызначаны час, тэрмін
 ссора—сварка
 ссориться—сварыцца
 ссучиваться—бабчыцца, моршчыцца
 ставень—вакеньніца
 стадо—статак
 стакан—шклянка, стакан
 стальной—сталёвы
 станок ткацкій—кросны
 старательность—стараннасьць
 старик—дзед, стары
 старина—даўніна
 старшій—старэйшы
 стачка—штрайк, забастоўка
 стебель—сьцябло, каліва, цяціва
 стекло—шкло
 стекло оконное—шыба, балонка
 стекольщик—шкляр, шкленьнік
 стенать—стагнаць, айкаць, енчыць
 степенно—паважна і скромна
 стень—ступень
 стирка—мыцьцё, праньне
 стоимость—каштоўнасьць, вартасьць
 сток—спад вады
 столб—стоўп, слуп; шула
 столкновение—спатычка

- столкнуться—спатыкнуцца
 столовая—страўня, сталовы пакой
 столяр—сталяр
 стонать—стагнаць
 сторицею—стокраць
 сторож—вартаўнік
 сторонкою—бачком (абайці)
 страданіе—цярпеньне, мука
 стража—варта
 страсть—страсьць, ярасць
 страшно—боязна, страшна, акропна
 стремглав—торшма галавою
 стремиться—імкнуцца, нарывацца, ягліцца
 стремленіе—нарываньне, ягленьне, імк-
 неньне
 строеніе—будова
 стропила—іровы
 струиться—цячы, цурчэць
 струп—струп, засохлая болька
 стрѣльба—стралявіна
 ступени—прыступкі, сходы, ступені
 стыд—стыд, сорама
 стыдливый—сарамлівы
 стѣсненіе—прыцісканьне
 сугроб—гурба, сумёт
 сударыня—васпаня, вашэці
 суетвѣріе—забабоны, прыхамаць
 суетный—суетны, сумятлівы
 сужденіе—суджэньне, развага
 сумашествіе—адурэньне, вар'яцтва, шал
 сумка—каліта, кашэль, торба
 сумрак—змрок
 сукдук—скрыня, куфар
 супруг—чалавек, малжонак

супи—зупа, жыдкая страва, група і інш.
 супружество—малжонства, супружства
 сургуч—ляк
 существо—істота
 существованіе—істнаваньне
 сходство—падабенства
 счастье—шчасьце
 счетоводство — бухгалтэрыя, лічэньне,
 рахунковасьць

счет—рахунак
 счета—шчоты, лічыдла
 счисленіе—лічэньне
 считать—лічыць
 съѣдобный—ядомы
 сьзмальства—змалку
 сытны—уедны, сытны
 сѣдина—сівізна
 сѣдой—сівы
 сѣмена—насеньне
 сѣнокос—касавіца
 сѣнокосный луг—сенажаць
 сѣрый—шэры
 сюрприз—сюрприз, неспадзяванка
 сюртук—сурдут

Т

табак—табака
 таинственность—таёмнасьць
 тайком—утайку
 так—так, дык
 также—таксама
 танцовщица—танцорка, скакувья
 танцы—танцы, скокі
 тарелка—талерка

тащить—цягнуць, валачы
творец—стварыцель, тварэц
творительной падеж—творны склон
творчество—творчасць
тебѣ—табе
тебя—цябе
текущій—цякучы
телѣга—калёсы
темнорыжій—руды
темяна—цемень, цямяна
теперь—цяпер
теплота—цяпло, цяплата
тереть—церці
терпкость—даўкасьць
терпѣливо—цярпліва
терпѣніе—цярплівасьць
тетерев—цецярлюк
тетрадь—сшыток
течение—печа, плынь
типографія—друкарня
типограф—друкар
тиски—кляшчы, ціскаўка
тиф—тыфус
тихохонько—ціхусенька
тише—цішэй
тишь—ціша
тлѣн—тло, тлен
тлѣніе—гницьцё, трухленьне
тлѣть—гниць, трухлець, парахнець
товарищ—таварыш
товарищество—таварыства
тогда—тады
то-есть—гэта-ёсьць, г.-ё.
тоже—таксама, тож

- токарь—токар
 тояпа людзей—чарада
 толковать—тлумачыць, талкаваць
 тоякотня—штурханіна
 толкучка—рынак
 толястый—грубы, таўсты
 только—толькі
 тонуть—тапіцца, залівацца
 топать—тупаць
 топливо—матар'яя для апарату
 тополь—ясакар, таполя
 топь—патапеча
 торговать—таргаваць, гандляваць
 торговая дорога—гасьцінец
 торговля—гандаль
 тоска—нуда, маркота, таскната
 тот—той
 тотчас—зараз
 точь-в-точь—якраз, акурат, адыстар
 точка—пункт
 тошно—лядашна, мясна
 тошнота—нуда (тошнит—нудзіць), м'яс-
 насць
 тощій—тошчы
 траур—жалоба
 требовать—вымагаць
 тревога—трывога
 трезвость—цьвярозасьць
 трещетка—клякотка
 трещина—шчэрба
 тронуть—брануць; даткнуцца
 тропинка—сьцежачка
 трубка—люлька, піпка, трубка
 тротуар—тратуар, мастні, ходнік

тащить—цягнуць, валачы
 творец—стварыцель, тварэц
 творительнай падеж—творчы склон
 творчество—творчасць
 тебѣ—табе
 тебя—цябе
 текущій—цякучы
 телѣга—калёсы
 темнорыжій—руды
 темнота—цемень, цямята
 теперь—цяпер
 теплота—цяпло, цеплата
 тереть—церці
 терпкость—даўнасьць
 терпѣливо—цярпліва
 терпѣніе—цярплівасьць
 тетерев—цецярлюк
 тетрадь—сшыток
 течение—печа, плынь
 типографія—друкарня
 типограф—друкар
 тиски—кляшчы, ціскаўка
 тиф—тыфус
 тихохонько—ціхусенька
 тише—цішэй
 тишь—ціша
 тлѣн—тло, тлен
 тлѣніе—гницьцѣ, трухленьне
 тлѣть—гниць, трухлець, паракнець
 товарищ—таварыш
 товарищество—таварыства
 тогда—тады
 то-есть—гэта-ёсьць, г.-ё.
 тоже—таксама, тож

- токарь—токар
 топа, людзей—чарада
 толковать—тлумачыць, талкаваць
 тоякотня—штурханіна
 толкучка—рынак
 толястый—грубы, таўсты
 только—толькі
 тонуть—тапіцца, залівацца
 тспаць—тупаць
 топливо—матар'яя для ападу
 тополь—ясакар, таполя
 тоць—патапеча
 торговать—таргаваць, гандляваць
 торговая дорога—гасьцінец
 торговля—гандаль
 тоска—нуда, маркота, таскната
 тот—той
 тотчас—зараз
 точь-в-точь—якраз, акурат, адыстар
 точка—пункт
 тошно—лядашна, мясна
 тошнота—нуда (тошнит—нудзіць), мяс-
 насьць
 тощій—тошчы
 траур—жалоба
 требовать—вымагаць
 тревога—трывога
 трезвость—цьвярозасьць
 трещетка—клякотка
 трещина—шчэрба
 тронуть—крануць; даткнуцца
 тропинка—сьцежачка
 трубка—люлька, піпка, трубка
 тротуар—тратуар, масткі, ходнік

трубочист—камінар
 труд—праца
 трудовой—працоўны
 трулолюбіе—працавігасьць
 трудоспособность—здольнасьць да працы
 труженик—рабачай, працаўнік
 труха—патруха
 тряпка—рызінка, ашмётка, анучка
 трясина—дрыгва
 тряская—дрогкая (дарога)
 трясунка (трава)—здрыжнік, сьлёзкі
 туловище—тулава
 туда—туды, тудою, тудэма
 тунейдец—дармаед
 туфля—пангофля
 туча—хмара, туча
 тушить—гаеіць, тушыць
 щедушный—шчуплы
 тыква—гарбуз
 тѣнь—сьцель (мой)
 тѣрма—турма, вастрог
 тюфяк—матрас, сяннік
 тягостно—цяготна
 тягость—цягата
 тяжелый—цяжкі
 тяжесть—ціжар, вага
 тяжкій—важкі, цяжкі

У

убить—забіць
 убирать—прыбіраць
 убійца—зобіўца, душагуб, забойца
 уборная—прыбіральня
 убранство—прыбіраньне

убыток—школа, страта
 убыточно—стратна
 убѣгать—удякаць
 убѣдительно—пераканаўча
 убѣдить—пераканаць, пераверыць
 уваженіе—паважаньне, шанаваньне, па-
 шанэ

уважительный—уважлівы
 увалень—вавула
 увернуться—вывернуцца
 увлечь—захопліваць, вабіць
 увлеченіе—захапленне
 увольненіе—звальненне
 увѣдомленіе—паведамленне
 увѣрять—пеўніць, запеўніваць
 увѣчье—калецтва, бязвечча
 угловой—рагавы, кутны
 угнетатель—уцісканьнік
 угнетать—уціскаць
 угнетеніе—уціск
 угнетенный—уціснуты
 уговор—умова, змова
 угождать—дагаджаць, ладзіць
 уголь—вугаль
 угощеніе—чэсьць, частаваньне
 угроза—пагроза
 удалить—выдаліць
 удареніе—націск
 удивительно—дзіўна, уподзіў
 удивленіе—здзіўленне
 удила—цуглі, грузьдзілы
 удобрять—гнуціць
 удобно—выгодна
 удобство—выгода

- удовлетвореніе — задаваленьне, паквіта-
ваньне
- удовлетворительный — задавальняючы
- удовольствіе — уцеха, прыемнасьць
- удостовѣреніе — пасьведчаньне
- удостовѣрять — пасьвядчаць
- удушые — удушша, дыхавіца
- уединеніе — самота
- уединенно — на самоце
- уединять — адасабняць
- ужас — акропнасьць, жах
- уже — ужо
- ужин — вячэра
- узел — вузёл
- узнаваць — пазнаваць, даведывацца
- узор — вузор, рысунак
- указ — паказ, вуказ
- указатель — паказальнік
- уклон — ухіл, пакат, адхон
- уклоняться — ухіляцца, адхіляцца
- уколоть — скалоць
- укоризненно — дакорна
- украшать — прыбіраць, аздабляць
- укромно — зацішна
- украшеніе — прыхарашэньне
- укрывать — захоўваць
- укрѣпляютъ — замацоўваць, узмацняць
- уксус — воцат
- улаживать — уладжываць, латвіць
- удей — вулей
- улітка — сьлімак, смоўж
- улучать — выказываць на ўчынку
- улучшеніе — палляпшэньне
- улыбаться — усьміхацца

- уменьшаемое—зъмевшалънае
 уменьшеніе—зъмявшэръне
 улыбка—усьмішка
 умершій—нябожчык, памёршы
 умиленіе—расчуленьне
 умничать—мудраваць
 умноженіе—множаньне
 умный—разумны
 умолять—упрашаць на прамілы бог
 умственный—змысловы, разумовы
 умывальник—мыйніца, рукамыйнік
 умывать—вымываць
 умышленно—наўмысьля, сумысьля
 уважывать—гнаіць
 униженіе—паніжэньне
 унимать—сунімаць
 уничтоженіе — зьнішчэньне, зьнішта-
 жэньне
 уносить—несці, вынасіць
 унывать—засмучацца
 упадок—заняпад, упадак
 упаковка—пакаваньне
 упаковывать—пакаваць
 упасть—зваліцца, заваліцца
 упираться—упінацца
 уплата—выплата
 уповать—верыць і спадзявацца
 уполномоченный—паўнамоцнік, унаўна-
 важаны
 уполномочивать—удаўнаважываць
 упоминать—спамінаць
 упорный—упорчывы
 употребительный—ужывальны
 употребленіе—ужытак, ужываньне

- управа—урад, управа
 управлять—кіраваць
 управляющій—кіраўнічы
 упражненіе—практыка
 упражняцца—практыкавацца
 упрек—паліка, дакор
 упругость—упругасьць
 упрямство—упорчывасьць
 упущеніе—упущэньства, шкода праз ня-
 дбаласьць
 уравнивать—падраўніваць
 ураган—гураган, бура
 уровень—ровень, роўня
 урод—пачвара
 урожай—ураджай
 урожденный—раджоны, нараджоны
 уроженец—нараджэнец, прыраджэнец
 урок—лекцыя
 усадьба—гаспода, фальварак
 усердіе—стараннасьць і шчырасьць
 усиліе—высілак, наляганьне
 ускользать—высьлізгіваць
 ускорять—прысьпяшаць
 услаждать—асалоджываць, пацяшаць
 условіе—варунак, умова
 услуга—паслуга
 услужливый—паслужны
 усмиреніе—вусьмірэньне, зьмірэньне
 усовершенствованіе—удасканаляньне
 уснуть—заснуць
 успокоиться—супакоіцца
 успѣх—сьпех, спор, пасьпех, памыснасьць
 успѣшный—памесны, пасьпяховы, спорны
 устав—статут

- усталость—зморанасьць
 устарѣть—застарэць, удаўніца
 устный—вусны
 устраивать—рабіць, ладзіць, наснуджы-
 ваць
 уступчивость—вуступнасьць
 утварь—спрат
 утверждать—зацьвярджаць
 утиральник—рушнік
 утка—качка, вутка
 утомительный—цяжкі, трудны
 утопать—тапіцца
 утепленник—тапельнік
 утро—раньне, раніца
 утром—раніцаю, раньнем
 утруждать—трудзіць, турбаваць
 утѣшеніе—пацеха
 утюг—прас, зялезка
 ухаживать—заляцацца
 хват—вілкі
 уходит—адхадзіць, выхадзіць
 уцѣлѣть—ацалець, уратавацца
 участие—доля, вучасьце, удзел
 участок—цыркул, кавалак, вучастак
 учебник—падручнік
 ученик—вучань
 ученіе—навучаньне, навука
 учет—падлічка
 училище—школа, вучылішча
 учрежденіе—установа
 ушат—цэбар
 ущерб—вышчэрбак, страта, шкода
 уѣзд—навет
 уѣзжать—выязджаць, ад'язджаць

февраль—люты
 фитиль—кнот
 флигель—афіцына
 фляга—пляшка
 фонарь—ліхтар, ліхтарня
 фрукт—садовіна, фрукт
 фургон—фура
 футляр—похва
 фыркать—порскаць

харя—мурло
 хватать—хапаць
 хватать!—цап! лац!
 хижина—халупа
 хищность—драпежнасьць
 хлебать—сёрбаць
 хлопущка—хлопаўка
 хлебобопашество—хлебаробства, ральніцтва
 ходенем—ходырам
 хожденіе—хадня
 хозяин—гаспадар, хадзяін
 хозяйка—гаспадыня, хадзяйка
 хозяйство—гаспадарка
 холм—узгорак
 холод—холад, сьцюжа
 холостой—нежанаты, дзяцюк
 ходят—палатно
 хоровод—карагод
 хорошенько—добраўка
 хорошо—добра
 хорошо что—балазе

хоругви—пратэсы, харугвы
 хорь—тхор шэшок
 хотите—Хочаде
 хотят—хочуць
 хохол—чупрына
 хохот—рогат
 хребет—хрыбет
 хромать—храмаць, кульгаць
 хрусталь—крышталь
 хрупкость—кволасьць
 хрюкать—рохкаць
 художник—артыста, мастак
 худший—горшы, пушчэйшы
 хуже—горш, гарэй
 хулить—ганіць, гудзіць
 хутор—калёнія, фольварк, хутар

Ц

маля—чапля
 марапать—драпаць, скрабаць
 царапина—скрабіна
 марить—панаваць
 цвѣсти—красаваць, цвѣцець, квітнуць
 цвѣт—колер
 цвѣтник—кветня
 цвѣтной—каляровы
 цвѣток—кветачка, красачка
 цвѣты—кветкі, краскі
 центр—цэнтр, асяродак
 церемониться—царамоніцца
 церковь—цэрква, касьцёл
 цифра—лічба, цыфра
 щипленок—курчанё, пісклёнак
 цѣликом—суздром, цалком

цѣломудріе—нявіннасьць
 цѣль—цэль, мэта
 цѣinnostь—вартасьць
 цѣпенѣть—дубець
 цѣпочка—ланцужок
 цѣпь—ланцуг

Ч

чай—гарбата, чай
 чайка—чайка, чаіца
 чайнік—імбрычак, чайнік
 час—гадзіка
 часовня—капліца
 часовой—гадзінны
 часовщик—гадзіншчык
 частное—дзель (арытм.), прыватнае
 частный—прыватны
 часы—гадзіньнік
 чахнуть—сохнуць, чаўрыць
 чахотка—сухоты
 чаща (лѣса)—гушчар
 чей—чый
 челоуѣколюбивый—чалавекалюбны
 челюсть—чэлюсьць, санкі
 челрак—гунька
 чепуха—брэдні, лухта
 чердак—гара, вышкі
 черезчур—занадта, пераз меру
 черемуха—чаромха, калакалуша
 черепаца—чарапкі для стрэх
 чернила—чарніла, атрамэнт
 чернильница—каламарніца, чарнільніца
 чернобыльник—чарнобель

иѣлиться—складацца (стрэльбаю)
 чернорабочій—просты работнік
 чернь—чэрня, паспольства
 чертежник—чырчэньнік плянаў
 чертовка—чарціха
 чертовщина—чартаўня
 чертополох—раструп, дзед (раст.)
 честь—гонар
 четверг—чацьвер
 четверть—цверць
 четыре—чатыры
 четки—пацеркі
 чешуя—луска
 чиновник—ураднік, урадовец
 чын—ранга
 чирканье—ціліканьне, ціўканьне
 число—лік
 чистотѣд—чортава срэбра
 чиханье—чох
 чихать—чхаць
 член—член, сустаў, сябра
 чтеніе—чытаньне
 чтобы—каб
 чувствительность—чуласьць
 чувство—пачуцьцё
 чувствованіе—пачуваньне
 чужак—дзівак
 чудесно—цудоўна, надта дзіўна
 чудовище—пудзіла
 чуждаться—чурацца
 чулок—панчоха
 чуточку—крышку
 чѣм—чым

Ш

- шаг—крок, шаг, сїг
 шагать—шагаць, сїгаць
 шагом—ступою
 шалить—сваволіць, галузаваць
 шалость—сваволя
 шалун—свавольник, галуза
 шампиньон—пичурыца (гриб)
 шаркать—шургаць, скрабаць
 шарманка—катарынка, шарманка
 шаробразность—кулявіднасць, клубка-
 відасць
 шарф—шалік
 шататься—ківацца, хістацца,
 швея—швачка
 швырять—швыргаць
 шевелиться—шаваліцца
 шелест—шолох
 шелестѣть—шасьцець, шалохацца
 шелк—шоўк, адваб
 шелк узорчатый—адамашка
 шелуха—шалупінье
 шероховатость—шурпатасьць
 шерсть—шэрсць, воўна
 шестерка—шасьцярык; шостка
 шестеро—шасьцѣра
 ширина—шырыня
 шириною—ушыркі
 шип—калючка, шып
 шиповник—шыпшына
 шкаф—шафа
 школьник—шкаляр
 шкура—скура

шлея—падуза
 шляпа—капялюш, брыль
 шляться—швэндацца, брындаць, шлындаць
 шоссэ—шосэ
 шпіён—шпег
 штатскій—цывільны
 штопать—цыраваць
 штукатурка—тынкаванье
 шуба—кажух, хутра
 шум—шум, галас
 шурын—швагер
 шуршатаць—шуршэць, шамаць
 шутна—жарт
 шушукатаць—шушкаць

Щ

щедрость—шчодрасць
 щекотать—яскатаць, казытаць
 щелкать—луснаць (семя); пстрыкаць
 щелчок—пстрычка
 щемит (сердце)—зьнібее
 щенок—шчанё, шчанёнак
 щенки—шчаняты, шчанюкі
 щепать—шчапаць, скіпаць
 щепка—трэска
 щепотка—дробачка
 щука—шчупак

Ъ

ъда—ежэ, ядзеньне, еміна,
 ъдите—ясьцё
 ъдок—ядун
 ъдят—ядуць
 ъшь (пов. накл.)—еж
 ъшь (ивъяв. накл.)—ясі

R/2-259

3

80000003 103846